

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre ..... 24 korona.
Egy hónapra ..... 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre ..... 28 korona.
Egy hónapra ..... 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
4-szoros pekt sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.
Nyilttér pekt sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak paktójában.
TELEFON-SZÁM: 857.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 161.

Arad, 1909.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Kedd, október 12.

Mai számunk főbb közleményei:

A bírák és ügyészek közgyűlése.
Ugron — Kossuth ellen.
Stampfl Gusztáv — elmebeteg?
Abdul Hamid szökési kísérlete.
Pulitzer Albert hagyatéka.
Pumpoló szellemek.
Az asszony közbelép.
A nábob leánya.
Színésznőből cseléd.
Tarkaságok.

Osztrák kapzsiság.

Arad, október 11.

A magyar kereskedők ebben a politikailag válságos időben tudták meg, hogy Ausztriában merénylet készül ellenük. Az osztrák tarifamerénylet, mely egyenesen megakarja fojtani Nyugat-Ausztriába irányuló kivitelünket. Ez a támadás, mely a magyar kereskedelem ellen készül, épp a legjobb időben jelentkezik s a budapesti kereskedelmi és iparkamara idejében fujta meg a riadót, hogy minden érdekképviselet összefogva, retorzióra készüljön.

Reméljük, hogy a magyar kereskedelem ezúttal nem instanciázni akar. Tessék csak bátran fölkészülni a megüzent tarifaháborúra. Ha Ausztria megtámadja a mi kivitelünket, ugyanolyan eszközökkel mi is megtámadhatjuk az ő behozatalát. Ebben a háboruban mi vagyunk az erősebbek. Nemesak azért vagyunk erősek, mert mi már végképpen ki vagyunk fosztog

gatva és így nem igen van már veszteni valónk, hanem azért is, mert abban a tudatban indulunk el a küzdelemre, hogy: ha még tovább is túrni leszünk kénytelenek az osztrák zsarolásokat, lehúzzák rólunk az utolsó ruhadarabot is; ezeket kell immár megvédeni, ezeket kell megmenteni, tehát csak a végső elszántság bátorságával indulhatunk háborúba.

Az osztrák tarifaintézkedések egyébként teljesen jogos alapon állanak. A kiegyezési törvény megengedte, hogy mindkét állam a saját területén szabad akarata szerint intézkedhetik és ennél fogva mi most már hiába rimázkodunk, hogy: ne tessék bennünket elpusztítani — nekünk a merénylet ellenében csak retorzióval lehet védekeznünk.

Tudjuk, az osztrák gazdasági sakkhuzások igen ravaszul vannak kieszelve és az osztrák körmönfonság minket rendszerint oly formán szokott sarokba szorítani, hogy előre se jobbra, se balra, se előre, se hátra lépni nem tudunk. Lánczy Leóék is csak érzik a fojtogatás kellemetlenségeit, de nem tudják még, hogy voltaképpen mire gondol a merénylő.

Tudjuk azt is, hogy nem eszik a levest olyan forrón, ahogy feltálatják. Tudjuk, hogy az osztrák tarifaszélmások se azt akarják, amit akarnak látszanak. Ők kétségtelenül számot vetettek már azzal, hogy: Magyarországnak is szabad keze van a kiegyezés sze

rint a belső tarifák megállapításához és ők már ennél fogva tudják, hogy mi erre a merényletre hogyan és miképpen válaszolhatunk. Az osztrák ravaszság minket meglepni akar az ő kész fondorlatával és azt lesi most, hogy merrefelé mozgunk, mert ha épen csak evickélünk, akkor egyik vagy másik oldalon mégis csak bele-szorulunk a hálójába. Ismételjük, minket megleptek és számítanak arra, hogy a nagy zavarban, mely így keletkezik, majd csak beleugratnak a szokásos kompromisszumba. Hát ezúttal ennek megtörténni nem szabad.

A támadásokat kompromisszumokkal elintézni nem lehet. A fojtogatóval egyezkedni képtelenség. Itt vagy az történik, hogy kirabolnak bennünket, agyonfojtják kereskedelmünket — vagy az történik, hogyha van erőnk, ha van lélekjelenlétünk: visszafojtogatunk és a merénylőt egyszercs és mindenkorra ártalmatlanná tesszük. Mi úgy érezzük, hogy most hasonlóval viszonzni a kereskedők is képesek lesznek.

Jól tudjuk mi azt is, hogy a kereskedelem nem hadviselő tábor. Azt is nagyon tudjuk, hogy az ilyen gazdasági küzdelemben könnyebb dolga van annak, aki zsákmányra törekszik mint annak, aki az uzsora ellen kénytelen védekezni, ám a helyzet csak addig ilyen, míg a számadások mérlege a kölcsönös haszonra való törekvéseket föl nem billenti, amikor

Martyr, vagy gyilkos?

— A régi pápai bíráskodás rejtelméből. —

Az V. Sixtus pápa által halálra ítélt és hőhírhégre adott szép Cenci Beatrice bárónő pórének immár egész irodalma van. A brutális abruzzói báró szerencsétlen leányának porát azonban ennek dacára is homály borítja, különösen azon körülmény tekintetében: vajon tényleg része volt e atyja meggyilkolásában, de egyébként a legutóbbi nézetek uralkodtak jellemét és bűnössége fokát illetőleg.

A sötét dráma kutatóinak sorába legutóbb egy olasz pap, páter *Itario Riniari* is belépett. Azok ellen irányuló szenvedélyes kitérései, akik az erőszakos V. Sixtus pápa és az igaztalan pápai bíráskodás ellenében a részvétre készülő, sokat sajnáltak, szép Beatricének fogták pártját, nem valami tárgyilagos felfogásról és tárgyalási módról tesz tanubizonyosságot. De másrészt elvitathatatlan, hogy rengeteg eredeti bizonyítéknak van a birtokában; szinte mondhatnánk, hogy az eddigi összes kutatók közül ő az első, akinek ennyi hiteles okmány állott rendelkezésére. Ezeket a bizonyítékokat lelkiismeretesen csoportosítja és kétségtelen, hogy nagyon elősegíti a Cenci Beatrice alakja körül képződött misztikus homály szertefoszlását.

A tudós olasz páter által produkált pörbeli aktákból körülbelül a következő tényállást hámozhatjuk ki:

Francesco Cenci, a pápa főkinestárnokának törvénytelen és házasságtörésben nemzett fia már kora serdülése óta kötekedő természetű, erőszakos legény volt. Lábbal tiporta az erkölcsöt, a törvényt és később, hogy megnősült, családapai minőségben is ugyanolyan kötekedőnek maradt meg, aki családját a legnagyobb bajokba, nélkülözésbe és szerencsétlenségbe sodorta, rosszal bánt velők, egyre fenyegette, ki-nozta és kiesapongó életmódjával kétségbeesésig keserítette őket.

A maga korában Itáliaszerte beszélték, hogy vérfertőző, aki a saját hajadon leányaival szeretkezett és ez a közhit szájhagyomány útján maradt a késő utókorra. Ezt azonban csak alítják, de bizonyítani senki sem tudta eddig ellentmondást nem tűrő bizonyossággal. Annyi bizonyos, hogy szertelen szenvedélyei családjában is mély nyomot hagytak: az első felesége, Ersilia di Santa Croce, akit 15 éves korában vett el nőül, valamint a gyermekei is, mind magukon viselték a Francesco Cenci szerencsétlen természetének utóhatásait.

A bárónak féktelen természete miatt igen gyakran meggyült a baja a hatóságokkal és több ízben börtönözték be véres verekedései, gyilkosságai folytán. És ami még visszataszítóbb: elkeseredett háboruságban élt saját fiaival is, akik apjukhoz hasonlóan kiesapongó véreiek, rablótermészetűek és végleteket nem ismerve, lelkiismeretlenek voltak az állatiasságig. Különösen legidősebb fia: Giacomo, ütött erősen az apjára és valósággal vetélkedett vele

abban, hogy melyikük tud több, bokrosabb érdemet szerezni az akasztófára. Egy ilyen alkalommal majdnem elérte célját. Lecsukták, halálra szánták 1594-ben és csak nehezen tudott szabadulni, százezer scudi bírság árán. Gonoszsága még ekkor sem tudott megpihenni. Ekkor tudniillik a saját fiait jelentette fel gyilkossági kísérlet oimen. Fiai közül ketten erőszakos halállal multak ki és nincs bizonyítva, vajjon a két fiu halálában nem volt e része a vadállatias apának is?

1595. husvét hetének elején Francesco Cenci a leányát: Beatricét, valamint a második feleségét: Lucrezia Petronit, a Marcio Colonna herceg által rendelkezésére bocsájtott abruzzói Petrella-kastélyba vitte. A két nő nem valami jól érezte magát a rideg, barátság-talan várban. Valósággal raboknak érezték magukat az elhagyatott kastélyban és Francesco Cenci tényleg olyanformán is bánt velők, különösen a mióta rájött, hogy a szépséges Beatrice benső szerelmi viszonyt folytatott egy tizenöt éves gyerekkel, valami Olimpio Calvetti nevű várórral.

Ettől kezdve kegyetlenül bánt a leányával. Ugy lehet, azért, mert a szerelmi viszonynak következményei is jelentkeztek, de meg azért is, mert Beatrice titokban Giacomo bátyjához és római barátaihoz fordult segélyért, hogy kiszabaduljon abruzzói kín s börtönéből.

Elhatározták, hogy erőszakkal teszik el Francesco Cencit családjá utjából. A terv forrását illetőleg — hogy ki volt a tulajdonké-

azonban az egyik fél már minden hasznot bezsebel és a számadási mérleget teljesen fölbillenteni igyekeznek: vége van az egyezkedések kölcsönöségének. Itt már tréfát nem értünk, itt már megszűnik a kereskedői simulékonyság.

Hát ezen a ponton vagyunk. Azt hisszük, ez a kis tarifa-gazság épen elég lesz arra, hogy a magyar kereskedelemnek minden gyötrelme, minden szenvedése eszébe jusson és minden erejével igyekezzen megtorolni az osztrák kapzsiságot.

Ugron — Kossuth ellen.

Kilépés a függetlenségi pártból.

Távirati tudósítás.

Arad, október 11.

A mai nap politikai eseménye, hogy Ugron Gábor, a függetlenségi és 48-as párt egyik alelnöke kilépett a pártból és éles támadást intézett a párt vezére, Kossuth Ferenc, valamint a banksoport ellen. Ugron kilépésének oka, — mint Kossuthhoz írt levelében kifejti — az, hogy Kossuth a legutóbbi pártértekezleten elmondott beszédében elsősorban a közgazdasági követeléseket nevezte meg olyanoknak, amelyekért a függetlenségi pártnak fel kell vennie a harcot, míg a közjogi követeléseket — egyelőre — megvalósíthatatlannak mondotta. Ugron a szilágyssomlyói függetlenségi párt elnökéhez intézett levelében elvtagadásnak minősítette Kossuthnak ezt a beszédét, és mert — mint Kossuthnak írja — ő tovább akar küzdeni a közjogi követelésekért: kilép a pártból.

Ugron kilépése politikai körökben meglehetősen feltűnést keltett. Este a függetlenségi pártkörben a képviselők élénken vitatkoztak Ugron magatar-

peni kieszolgálója — máig is homályban tapogatózunk. Elég az hozzá, hogy Beatrice, Lucrezia és Giacomo pénzért orgyilkosságra béreltek fel egy Marcio Catalano nevű embert, aki azután a szerelmes várór segítségével végre is hajtották az orgyilkosságot.

Ejnek idején mindnyájan egybegyűltek Beatrice lakosztályában. Lucrezia az utolsó percben visszaretent a szörnyű terv következményeitől és le akarta bűntársait beszélni a tett elkövetéséről. Hasztalan volt a rábeszélése. Beatrice álmotlalt kevert, amely atyját teljesen öntudatlan eszméletlenségbe altatta. Reggeli szürkületkor — ez 1595. szeptember 15-ikén történt — pedig belopódzott két cinkostársával atya hálószobájába. Sajátkezüleg nyitotta ki az ablakokat. Calvetti éles kalapáccsal felismerhetetlenségig összeroncsolta az alvó fejét és mellestoját, Catalano pedig biztonság okáért a lágyékába szurt.

Az orgyilkosság persze napfényre került. Beatricét elfogták cinkostársaival együtt és ő vallott is töredelmesen a kintpadon. Hóhér kezén végezte életét. Halála után világhíres művészek kőbe faragták, megfestették Beatrice alakját, a vértanúság dícsosorujával övezet-ten, poéták pedig a hősiesség mintájaképpen dícsőltették és gyilkosságát úgy tüntették fel, mint megsértett női becsülete miatt állott boszut.

Miglen most Ilario Rinieri leleplezései lerántják a martyrium magaslatáról és közönséges orgyilkossággal bélyegzi meg a szépséges Beatricét. Nem martyr volt hát, hanem apa-gyilkos...

tása felett. A hangulat természetesen ellene irányult.

A királyi audienciák ideje még mindég nincs pontosan megállapítva. Jól értesült politikai körökben azt hiszik, hogy legközelebb Andrássy és Tisza grófok fognak audienciára menni, előzetesen azonban Wekerle Sándor miniszterelnök járul a király elé.

Mai tudósításunk ez:

Ugron — Kossuth ellen.

Szilágyssomlyóról táviratozzák a Magyar Távirati Irodának: Ugron Gábor osz. képviselő politikai levelet írt Nádudvary Jenő dr. ügyvéd, a szilágyssomlyói választókerület függetlenségi pártelnökének, aki vasárnap délelőtt 11 órára egybehívta a 48-as párt vezérferfiit, hogy velük a levél tartalmát közölje. A városháza tanácstermében gyűltek össze nagy számban nemcsak a vezérferfiak, hanem a választók is.

Ugron Gábor orsz. képviselő Budapesten október 5-én kelt levele azt tartalmazza, hogy Kossuth Ferenc, a 48-as párt elnöke bejelentette pártjának, hogy Bécsben semmit sem ért el. Ez tény, mert a király azt mondotta, hogy Kossuth nem más, mint vezetett vezér és megbízhatatlan. Kossuth Ferenc pártja beleegyezése nélkül a függetlenségi párt egész programját feladni és azt proklamálni látta jónak. E szerint a közjogi programot egyszerűen feladja és a gazdasági függetlenség lenne a program a politikai közjogi állami függetlenség helyett. Külön hadsereg és külön képviselőlet végleg elejtettnek tekintendő. Katonai engedményeket sem fognak kívánni. Maradna tehát a program: törekvés az önálló vámterületre, jog az előkészületre a külön bank érdekében. A vámterület kérdése 1917-ig nem akut kérdés és a bankkérdés egyelőre pár évre, majd pedig végképen kikapcsolatnék.

Ugron Gábor ezt az elvek feladásának tekintti és nagy nemzeti árulásnak tartja. Ezért kilépett a Kossuth pártjából kilépjen. 300 milliós okkupációs költség; Bosznianak elidegenítése, továbbá a rettentő hajóépítési költségek, amelyeket a jövő évben meg kell szavazni, ez volna a számla másik oldala. Jó semmi, minden rossz. Ez a mérleg.

Ugron ennél fogva közli elhatározását, hogy eddig vallott elvei mellett megmaradjon. Eltökélt szándéka, hogy a Kossuth-párt kötelékéből kilép, de ezt választói tudta nélkül nem teheti, mert mint függetlenségi párt választották meg és csak azután lépett a Kossuth-pártba.

Keller Samu, Faragó Sándor dr. és Simay Miklós hozzászólása után a választók megbízásából Nádudvary pártelnök a következő sürgönnyt küldötte Ugron Gábor képviselőnek:

Levelét tudomásul vesszük, elhatározását helyeseljük, bizalmunkról biztosítjuk.

Ugron levele Kossuthhoz

Ugron Gábor ma este a következő levelet intézte Kossuth Ferencnek:

Kegyelmes Uram!

A pártkörben október 4-én elmondott beszéded, a következőket tartalmazza:

„A mi programunk tisztán két körvonalozott részből állott eddig. Az egyik részt a mi közjogi elveink képezik, amelyek megvalósulása az adott helyzetben nyilvánvalóan megvalósíthatatlan. Ha a mi pártunk is megvalósíthatatlan. Ha a mi az adott helyzetben lehetséges, megvalósíthatóságát a haza és a füg-

getlenségi eszmék iránt. Ez a megvalósítható rész képezi a függetlenségi párt programjának másik körvonalozott elemét, ez tudniillik a gazdasági önállóság megteremtése.“

1872-től, amióta a képviselőház tagja vagyok, mindig a közjogi ellenzék híve voltam és a 48-as függetlenségi párt soraiban harcoltam. Hitem ma sem változott meg. A sikerben ma is bizom. A 48-as függetlenségi párt programja nem szorítkozhat csupán közgazdasági részre, mert egyik a másiktól nem választható el. A régi programért akarok tovább küzdeni, miként 1906-ban is tettem, ez okból a vezetésetek alatt álló pártból kilépek.

Kiváló tisztelettel:

Tata, 1909. október hó 11-én

Ugron Gábor.

Mit mond Ugron?

A levélre vonatkozólag a Magyar Hírlap telefon beszélgetést folytatott a Tatán idős Ugron Gáborral:

— Én, — ugymond Ugron — Szilágyssomlyóra pártom elnökéhez levelet intéztem, amelyet a nyilvánosságnak nem szántam. Csak arra kértem a párt elnökét, hogy levelemet a függetlenségi párt ottani főembereinek mutassa meg. A levél tehát, ha nyilvánosságra került, az tudtom és akaratom nélkül történt.

— Meg van ez a levél másolatban a képviselő urnak?

— Nincsen, és így nem is tudom ellenőrizni, vajjon a szilágyssomlyói távirat helyesen adja-e vissza a levél tartalmát.

— A szilágyssomlyói levél azt mondja, hogy Kossuthnak a függetlenségi pártkörben legutóbb tartott beszédében a párt elveinek megtagadását jelenti.

— Tényleg így is van. Hozzáteszem még, hogy a levél másolata valóban nincs birtokomban és így nem kontrollálhatom, vajjon helyes-e a szilágyssomlyói tudósítás.

— A választ megkaptam-e már képviselő urnak, mert a szilágyssomlyói távirat szerint helyes választ küldtek.

— Eddig még nem kaptam választ. Ha kézhez veszem, akkor megteszem, amit meg kell tennem: t. i. kilépek a függetlenségi pártból.

A P. L. munkatársa ma éjjel beszélgetést folytatott Ugron Gáborral, aki este fél 11 órakor érkezett Tatáról a fővárosba.

— A szilágyssomlyói választóimhoz intézett levelem — mondta Ugron — teljesen híven van leközölve az esti lapokban, csupán az a rész nincs egészen helyesen visszaadva, amely szerint én mondottam volna azt, hogy „Kossuth Ferenc nem más, mint egy vezetett vezér és megbízhatatlan.“ Ezt nem én mondtam, hanem Kossuth Ferenc az államtitkárok és párt-alelnökök értekezletén maga jelentette ki, hogy ezt a király mondotta. Kossuth ott így nyilatkozott: „A király azt mondotta nekem: Ön egy vezetett vezér és megbízhatatlan.“ En is kijelentem, — folytatta Ugron — hogy Kossuth megbízhatatlan volt és megbízhatatlan marad. Bécsben ilyenek is tekintik még akkor is, ha még jobban vonja is be magát fekete-sárga drapériával. Fenn olyan emberekre

van szükség, akik azt, amit megígérnek, keresztül is viszik.

Az önálló bankra vonatkozólag Ugron így nyilatkozott:

— A leghevesebben elítélem a bankosok mozgalmát. Ez egyenesen népmítás. Maguk sem tudják még, hogy miként rendeznék be az önálló bankot: készpénzfizető banknak, idegen tőkéből, vagy hogyan? Egész eljárásuk lelkiismeretlen könnyelműség, mert mindenki jól tudja, hogy a főrendiházban husz szavazatot sem kapnának az önálló bank számára. Én is vallom, hogy a függetlenségi programot lassu fejlődésben kell keresztülvinni, de nem megy, hogy egyes nem fontos pontokat hangoztatva a legfontosabbakat, amilyen a közjogi rész, egyszerűen kikapcsolják.

Arra a kérdésre, hogy a véleménye szerint izolálva marad-e, Ugron kijelentette, hogy biztos tudomása van arról, hogy a pártban igen sokan gondolkodnak úgy, mint ő és ezeket csak az a feltevés tartja vissza a kilépéstől, hogy a függetlenségi pártnak ugyanis ellenzékbe kell mennie.

Andrássy a királynál.

Egyik estilap értesülése szerint Andrássy Gyula gróf legközelebb Bécsbe fog utazni. A lemondott belügyminiszter már értesítést kapott a kabinetirodától, hogy a király csütörtökön audiencián fogadja. Ennek következtében Andrássy megszakítja vidéki tartózkodását és már ma este Budapestre utazott. Andrássynak egyik legbizalmasabb hive két nap óta már Bécsben van.

Képviselők Justh Gyulánál.

A képviselőházban ma igen nagy volt az élénkség. A szombati ülés határozatképtelensége miatt támadt bonyodalom után a képviselők az ország minden részéből felsiettek a fővárosba és ma délelőtt siettek magukat Justh Gyulánál, mint a képviselőház elnökénél kimenteni. Ez már azért is szükséges, mert különben elveszítik a napidíjat. Justh alaposan megróttá a késedelmezőket.

Karcag az önálló bank mellett.

Karcagról táviratozzák: A karcagi választókerület függetlenségi és 48-as pártja vasárnap délelőtt Ábrahám Dezső képviselő beszámoló beszédjével kapcsolatban állást foglalt az önálló banknak 1911-re való felállítása mellett. A népgyűlésen résztvettek Balogh Ernő, Kelemen Samu és Lányi Mór orsz. képviselők is, akik beszédeikben kitartásra buzdították a megjelenteket.

A népgyűlésen határozati javaslatot fogadtak el, melyben követelik az önálló nemzeti banknak 1911-ben való felállítását, bizalommal viseltetnek a függetlenségi párt iránt és kívánják, hogy a parlamentáris elvnek megfelelően az ország kormánya a függetlenségi és 48-as pártra, mint többségre bizassék. Délben bankett volt, amelyen számos felkészöntő hangzott el. Délután 4 órakor Hertzka Tivadar dr. a Bárány-szálloda nagytermében népies előadást tartott az önálló bank felállításáról. Kossuth Ferencet, Justh Gyulát, Holló Lajost és Batthyány Tivadar grófot a népgyűlésből táviratilag üdvözlötték.

Justh beszámolója.

Makóról táviratozzák: A makói függetlenségi párt tegnap ülést tartott, amelyen elhatározták, hogy meghívják az alföldi függetlenségi pártot, tartson Makón nagygyűlést az önálló

bank érdekében. Egyben felkérlik Justh Gyulát, a város képviselőjét, hogy a gyűlésen tartson beszámolót. Az ülésen szóba került még a legutóbbi megyegyűlés, amelyen a függetlenségi párt szervezatlenségét konstatálták. Az ülés kimondta, hogy az önálló bank érdekében a legerősebben fog szervezkedni. Az üléstől kifolyólag melegen üdvözlötték Justhot.

A pártok hangulata

A függetlenségi pártkörben ma este meglehetősen sokan voltak együtt; nagyjából Justh hívei. Ugron kilépését igen nyugodtan ítélték meg és az nem is keltett nagyobb vitát, csak Holló Lajos fakadt ki hevesen Ugron eljárása ellen. Rámutatott arra, hogy Ugron néhány héttel ezelőtt megtámadta a bankesoportot azért, mert az állítólag Kossuth ellen intrikál.

— Most legalább — ugymond Holló — láthatja Kossuth, hogy hol vannak igazi hívei és barátjai.

Justh Gyula is fennvult a pártkörben. Szemrehányásokkal illette a képviselőket a szombati ülésről való elmaradásuk miatt. A legtöbb képviselő azzal mentette ki magát, hogy vidéki értekezletekre kellett menniök. Justh végül kérte őket, hogy a legközelebbi üléseken minél nagyobb számban jelenjenek meg.

A néppárt helyiségében fennjárt képviselők ma este is a szombati képviselőházi ülés eseményeivel foglalkoztak. Hangoztatták, hogy eljárásuk csak bizonyíték akart lenni arra, hogy a néppárt a koalíció felbomlásából levonta a konzekvenciákat. Már az iglói mandátumért is a leghevesebb küzdelmet fogják folytatni a függetlenségi párt ellen és a legközelebbi üléseken sem fogják kimélni a függetlenségi párt érzékenységét. Egyes képviselők különösen Hock János ellen készülnek újabb heves támadásokra szombati beszéde miatt.

Az alkotmánypártban ma este több képviselő jelent meg. Andrássy és Széll Kálmán nem mentek föl a körbe. Az alelnöki választások foglalkoztatták a képviselőket. Valamennyien helyeselték Návay Lajosnak azt az álláspontját, hogy nem kell elfogadni a függetlenségi párt által felajánlott egy alelnöki állást.

A Ház ülései.

A képviselőház holnapi ülése elég mozgalmasnak ígérkezik. A kivándorlási bizottságba beválasztják a 4 tagot, azonkívül még több szavazás lesz.

A szerdai ülés már sokkal érdekesebbnek ígérkezik. Ugyanis akkor lejár az az idő, amelyet kijelöltek a Ház belügyeinek elintézésére, amely idő alatt tudvalólag nem volt szabad politikával foglalkozni az üléseken. Ezt az időt azért jelölték ki, mert azt hitték, hogy eddig elintéződik a politikai válság. Ez azonban nem történt meg és most a parlamentnek megint meg kellene hosszabbítani a politikától mentesített üléseket. Nagy György azonban gondoskodik róla, hogy ez ne történjék meg; és ugyanis a szerdai ülésen indítványt nyújt be, hogy miután a kijelölt 8 nap letelt, most már a képviselőház foglalkozzék a bankbizottság által benyújtott jelentéssel.

A debreceni mandátum. Debrecenből jelentik: Tüdös János dr., a debreceni függetlenségi párt hivatalos jelöltje vasárnap tartotta programbeszédét. Ez alkalommal ideértek Bakonyi dr., Csanak és Vertán országgyűlési képviselők. Tüdös dr. a koalíció ellen beszélt, melynek kötelekei — ugymond — lekötötték a függetlenségi párt erejét. Radikális ellenzéki

programot fejt ki. Az önálló bank és vámterületet, valamint az általános, titkos és községenkénti választást követeli. Ugyanezen időben mondott a kerület másik jelöltje, Vargha Lajos dr. is programbeszédet, kit a kerület gazda, kereskedő- és iparososztálya léptetett fel. A legszélsőbb függetlenségi politika hívének vallja magát és szintén a függetlenségi párt Irányi-féle programjának teljesítését kívánja.

A bírák és ügyészek közgyűlése

A szolgálati idő leszállítása. — Módosítják a fegyelmi törvényt.

Távirati tudósítás.

Arad, október 11

A bírák és ügyészek országos egyesülete vasárnap tartotta második évi közgyűlését Kolozsvárott az igazságügyi palota esküdtzéki termében. A közgyűlésen az ország bírói és ügyészi karának mintegy kétszáz tagja vett részt.

Jelen voltak: Grecsák Károly kuriai bíró, egyesületi elnök, Balázsovits József, Wettstein Gyula, Márkus Dezső dr. kuriai bírák, Bubla Ferenc budapesti kir. ítélőtáblai elnök, Saly Dezső, Füzesséry Zoltán, Ladányi Béla dr. és Révay Bódog dr. budapesti törvényszéki bírák, Fekete Gábor kolozsvári táblai elnök, Félix Antal szolnoki, Gager Dezső dr. soproni, Rudnyánszky Béla báró kolozsvári törvényszéki elnökök és számosan mások.

A folyó ügyek elintézése és Benyovits Lajos dr. budapesti törvényszéki bírónak pénztárossá való választása után a nyugdíjkérdés került napirendre. E tekintetben hosszabb eszmecsere után, amelyben Gödri Sándor nagy-szebeni, Zakariás István lugosi törvényszéki bírák és mások vettek részt, a közgyűlés a következő határozatot hozta: A kötelező szolgálati idő 40 évről 35 évre szállítandó le. A szolgálati időbe be kell számítani azt az időt, amelyen át a bíró vagy ügyész ügyvédi gyakorlatot folytatott, feltéve, hogy állami szolgálata legalább 10 év. A nyugdíj összegének megállapításánál a megkezdett esztendő egésznek kell számítani. A hivatalvesztésnek ne legyen az a vagyoni következménye, hogy az elítélt és ennek jogosult hozzátartozói elvesztik a végellátásra a büntetés kiszabásáig megszerzett igényeiket. A hivatalvesztésre elítélt veszítse el nyugdíjának felerészét, ellenben a végellátásra jogosult hozzátartozóinak végellátási igényeit semmiképpen se érintse ez a büntetés. A nyugdíj a lakpénznek a fizetésbe való beszámításával állapítandó meg. Az özvegyi nyugdíj maximuma a II. és III. fizetési osztályban 6000 korona, minimuma a XI. fizetési osztályban 800 korona legyen.

Nagyobb vitát provokált a fegyelmi törvény módosítása tárgyában tett igazgatósági javaslat, mely heves ellenzésre talált, mert a bírák egy részének véleménye szerint alkalmas a bírói függetlenség alapelveinek a megdöntésére. E vélemény szószólói voltak: Ladányi Béla dr. budapesti kir. járásbíró, aki a javaslat minden pontja ellen felelőlt, továbbá Félix Antal dr. szolnoki törvényszéki elnök és Alföldy Ede dr. járásbíró. A közgyűlés végre is csupán módosítottan fogadta el az igazgatóság javaslatát. Az elfogadott határozatok a következőképpen szólnak:

1. Fegyelmi vétséget követ el az a bíró, vagy ügyész (vagy bírósági hivatalnok) a) aki hivatali kötelességét súlyosan megszegi, vagy b) akinek magatartása, vagy életmódja hivatali állásának méltóságával össze nem fér. 2. A bíró, vagy ügyész önmaga ellen is kérheti a fegyelmi eljárás megindítását. 3. A fegyelmi eljárás megindítása okából a hivatali működést

való felfüggesztés nem vonja maga után az illetmények leszállítását. 4. A fegyelmi vétség büntetési hatálya annak súlyához képest 1—3 év alatt elévül; tartamát a fegyelmi bíróság állapítja meg. Ezenkívül kimondta még a közgyűlés, hogy: „Az áthelyezés ne legyen fegyelmi büntetés, de a fegyelmi bíróság az illető bíróság, vagy az illető bíró kérelmére is mondhatja ki, hogy a bírót a helyi, illetve személyes körülmények következtében más bírósághoz át kell helyezni. Ilyen esetben a költözködés költségeit meg kell téríteni”.

Végül a bírósági jegyzők előlépési viszonyainak megjavítása tárgyában hozott a közgyűlés a kormány elé terjesztendő határozatot. Délben a Newyork-szállóban 200 terítékű banket volt.

A nábob leánya.

Pofonok a személyvonaton.

Távirati tudósítás.

Arad, október 11.

Kinos incidens történt tegnap délután a budapest—szabadkai személyvonaton. Az incidens a kiskőrösi állomáson kezdődött, a személyvonat egy második osztályú fulkájában és esütörtökön reggel hat órakor ért véget háromszori golyóváltással a palicsi erdőben. Az esetnek alig volt néhány tanúja, de azért híre ment az egész Bácskában, mert egyik férfiszerelője egy közismert, fiatal szabadkai ügyvéd, a másik pedig egy pelyhes állu gentryfiu, aki másfél éves tanulmányuton volt külföldön s csak alig pár hete tért vissza szülőföldjére.

A történet ott kezdődik, hogy L. Jenő dr. szabadkai ügyvéd félévvel ezelőtt feleségül vett egy híres szépségű fiatal leányt, akinek B. Milán, a leggazdagabb bácskai nábobok egyikének fia már régebben udvarolt. A fiut, mikor nezeit vették a szövődő szerelmi regénynek, sietve külföldre küldték. A leány várt egy évig, de aztán meggondolta a dolgot és az ügyvéd felesége lett.

A fiatal pár felment Budapestre és tegnap a 2 óra 10 percek induló személyvonattal utazott vissza Szabadkára. A kiskőrösi állomáson tudvalevőleg tíz percig áll a vonat. Itt leszállt az ügyvéd s fiatal feleségét egyedül hagyta a második osztályú fulkában. A tizenhétéves asszony azt hitte, hogy unatkozni fog, amíg a férje felhajtegatja a szokásos pohár söröket, de csalódott, mert alig tette ki a lábát a férj, betoppant egy sárga bőrönd, meg egy fiatal ember.

— Jól Maga az Milán? — sikoltotta az asszony ijedten.

— Irma! Maga itt? — felelte a fiatal ur meglepve.

— Régen nem láttam.

— Én se magát.

— Hogy van?

— Hát maga?

A párbeszédnek itt hirtelen vége szakadt, mert megjelent a férj és nagy sietségében rálépett a B. Milán tyukszemére.

— Marha! — mondta meggondolatlanul Milán.

A tizenhétéves menyecske felsikoltott:

— Az istenért, hogy mondhat ilyet a — férjemnek?

Az asszony sikoltása azonban hiábavaló volt, mert e pillanatban már csattogtak a pofonok, nagy gaudiumára a vonaton utazóknak, akik valamennyien a folyosóra tolongtak s úgy nézték a mulattató látványosságot.

Este hétkor berobogott a vonat Szabad-

kára. Az asszony végigsírta délutánt, a pofokodó felek pedig dühösen segédekert kerestek.

Reggel hatkor háromszor dördültek meg a pisztolyok a palicsi erdőben s ezzel végleg befejeződött a haló poraiból feléledt szerelmi regény. A felek nem békültek ki.

Pumpoló szellemek.

Rendőrök a spiritiszta-tanyán.

Távirati tudósítás.

Arad, október 11.

A budapesti főkapitányság már régebben panaszos leveleket kapott, amelyekben asszonyok panaszkodnak, hogy a férjük spiritiszta-társaság hálójába került, a fizetését, keresetét oda hordja s a családja éheznek, nyomorog. A rendőrség kutatta a spiritiszta társaságot, de nem tudta kinyomozni. Most a véletlen nyomra vezette a rendőrséget.

A Peterdy-utcában a detektívek egy kabátolvajt tartóztattak le. Ez a kabátolvajt abban a hiszemben, hogy futni hagyják, ha besug valamit, elárulta, hogy a Peterdy-utca 33. számú házban titkos összejövetelek vannak, a melyen gyanus dolgok történnek. A besugásra kiküldték a házba Csopor József detektívet, aki összeköttetést szerezve, bejutott a társaságba. Nyomban látta, hogy a Peterdy-utca 33. számú házban spiritiszta szeanszokat tartanak. Az ülések Hajdu István nyugalmazott rendőr lakásán mentek végbe. A rendőr szobája ajtaján tábla hirdette:

ISTENTISZTELET

kezdődik

Vasárnap délután 4 órakor.

Felolvasás: csütörtök este 7 1/2 órakor.

A detektív szorgalmasan ellátogatott az összejövetelekre s megállapította, hogy részben fanatikusan hívő emberek gyülekezetéről van szó, amely alapszabályokkal létesült. A házi rendszabály szerint a kör címe:

Világosság, a budapesti és rákosszentmihályi szellembuvarok köre.

Vezető: Botka Károly iskolaszolga;

beszélő médium: Mosánszky Tivadar föld-birtokos;

elnök: Hermann Lajos gázgyári hivatalnok és Jablonszky Ferenc hivatalnok, körvezetők; Csilling Kálmán vendéglős,

jegyző: Taraszovits Margit színésznő;

Pénztáros: Ráb Oktávián magánhivatalnok, ellenőr: Hajdu István nyugalmazott rendőr és Havó Lajos királyszínházi ügyelő felesége. II. körvezetők: Botka Károly hivatalszolga, Stréltty István könyvkötő, Magyar László magánhivatalnok, Schtürz Teréz színésznő, Kuriveil Géza magánhivatalnok, Bodnár Márta, a városligeti színház tagja, Fésüs Kálmáné színésznő, ellenőrző bizottsági tagok.

A vezetőkön kívül még vagy 40 tagja volt a szellemidéző körnek. Az alapszabályok értelmében csak azokat vették be a társaságba, akiről meggyőződtek, hogy a tizparancsolatot betartják. A társaság összeköttetésben állott a Budapesti szellembuvarok körével. Csak két hónapi próbaidő után vették fel a tagokat. Az üléseken imádkoztak, Stréltty elhipnotizálta Botkát, a beszélő médiumot, aki hipnotikus álmában előadást tartott a szellemvilágról.

Utóbbi időben azonban valami csalafinta-ság történt az egyébként igen jámbor és becsületes tendenciájú társaságban. Botka ugyanis a vagyonosabb tagokat a szellem nevében rendszeresen pumpolta és Hajdu István 800 koronáját és kiakarta csalni. Erre tegnap Demjén

detektívfelügyelő vezetésével több detektív meglepte a társaságot, lefoglalta a jegyzőkönyveit és megindította az eljárást ellenük.

Stampfl Gusztáv — elmebeteg?

Az Ottrubay-ügy főtárgyalása.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 11.

Öt rendbeli hivatalból üldözendő rágalmazás vétsége miatt állott ma Stampfl Gusztáv aradi büntetőtörvényszék előtt. A vád szerint aradalmazásokat Ottrubay Károly nyugalmazott aradi törvényszéki elnök, kuriai bíró és Kálmán Ferenc bíró ellen követte el. Stampfl Gusztáv ugyanis, — aki távoli rokonságban áll Ottrubay Károlylyal, — éveken keresztül panaszos beadványokat intézett a bíróságokhoz, s Kuriához és az igazságügyminiszterhez. Képtelen vádakkal illette Ottrubay Károlyt. Elmondotta beadványaiban, hogy egy örökösödési peréből kifolyólag, Ottrubay Károly, mint aradi törvényszék volt elnöke hivatalos hatalmával visszaélve korrumpálta az egész aradi bíróságot azért, hogy a bírák az ő terhére kedvezőtlenül ítélkezzenek. Kálmán Ferenc bíró ellen pedig azt adta elő, hogy ügyében tudva, igazságtalanul ítél. Ezenkívül mindkét sértettet a bántó ki-tételek egész özönével illette.

Az aradi királyi ügyészség hivatalból üldözendő rágalmazás büntette címén emelt vádat Stampfl Gusztáv ellen, akinek ügyében ma tartották meg a főtárgyalást. A tárgyaláson Bittó József törvényszéki bíró elnökölt, a közvédat Fikler Károly dr. királyi ügyész képviselte; a vádlottat Hanthó Sándor dr. ügyvéd védelmezte.

Stampfl Gusztáv a tárgyalás során beismerete, hogy a vád alapjául szolgáló beadványokat és iratokat ő készítette és írta, de azzal védekezett, hogy igazat írt. Védelmére több mint egy óra hosszáig tartó beszédet mondott, amelyben meglehetősen zavarossággal azt igyekezett bizonyítani, hogy a kérdéses ügyekben a bíróság vele szemben pártossággal járt el.

Beszéde befejezése után a bíróság határozathozatalra vonult vissza. A törvényszék rövid tanácskozás után kihirdette végzését, amelyvel kimondotta, hogy tekintettel Stampfl Gusztáv zavaros beadványaira és személyesen tett előadására, alaposnak látszik az a feltevés, hogy Stampfl Gusztáv elmebeli állapota nem rendes, a bíróság ezért elrendeli a vádlott elmebeli állapotának orvosszakértőkkel leendő megfigyelését és ennek foganatosításáig a tárgyalást elnapolja.

A királyi ügyész megnyugvással vette tudomásul a bíróság végzését, míg Stampfl Gusztáv felfolyamodást jelentett be ellene.

VÁROS ÉS MEGYE

A nagyikinda—aradi vasut. Nagyikinda város legutóbbi közgyűlésén tárgyalták az omnibusz vasuti ügyet is. Ugyanis Kikindai Győző dr. a zárszámadások során kérdést intézett a polgármesterhez, vajjon a város által a nagyikinda—aradi vasut törzsrészevényeire annak idején megszavazott és kifizetett 80.000 korona összeg, a vasut válságos helyzete folytán, kellőleg biztosítva van-e, vagy pedig elveszett?

A polgármester válaszában előadta, hogy a 80.000 kor.-nyi összeg ellenértéke fejében a törzsrészevények a város pénztárába befolytak. A városatyák erre helyesléleg morogták, hogy „dobroje”. De mondott ezenkívül a polgármester mást is, érezvén a mondandók szükségét; és elmondta, amikről különben már a napilapokból is értesültünk, hogy tudniillik az omnibusz vasutépítés ügyében e hó 6-án a.

részvénytársaság Nagyikindán igazgatósági ülést tartott, amelyen Halászy miniszteri tanácsos is jelen volt. Az ülésen felolvasták a pénzügyminiszter rendeletét, mely a vasut zülött pénzügyeinek rendezését célozza. E rendelet szerint a már kibocsátott és 5%-ot kamatozó elsőbbségi részvényeket bevonják és 4%-os új elsőbbségi kötvényeket bocsátanak ki. E tranzakcióval a törzsrészvényeknek már 50 év múlva leendő jövedelmezőségét akarják biztosítani. A nagyikinda-nyerői vonalnak még ez idén, a nagyikinda-aradi vonalnak pedig 1910. év december 1-ig kell kiépülnie. — Ha a miniszteri rendeletben foglaltakat a f. hó 21 én tartandó közgyűlés elfogadja, ugy a további vasuti munkálatokat azonnal megkezdik.

Vagyis újabb közgyűlések, rendeletek, láрма és huzavona ismét lesz, ugy mint a multban, — ezt a vasutat azonban alighanem már csak unokáink hallják majd füttyülni.

Az asszony közbelép.

Érdekes kártyatörténet.

*

— Budapesti levél. —

Kevesen tudják, ez ideig alig beszél a dologról három-négy ember, pedig érdekes és a nyilvánosságot közelről érdekli az a történet, amelyet itt ismertetünk. Neveket nem említhetünk, sőt azt a helyet is, ahol a történet megese, elhallgatjuk, mert a véletlen úgy alakult, hogy az ügyet simán, büntetőjogi konzekvenciák elhagyásával intézték el, pedig a dolog éppen elég okot adott arra, hogy botránypör sarkadjon a nyomában.

Budapesti kaszinó-történet ez is. Olyan kaszinóé, amely nem politikai szereplésre vágyakozik, sem arra, hogy jámbor polgárok gyülekezzenek össze benne békés beszélgetésre, vagy ebédutáni feketekávéra. Ennek a kaszinónak is — mint sok másinak — a baocarat szerzett híveket, akik abban a reményben, hogy a zöld asztal mellett pénzt szerezhetnek, következetesen elveszítik utolsó fillérjeiket is. E héten aztán megese, hogy az egyik kaszinói tagtárs, miután a saját fillérjei elusztak, a főnöke ezreseivel próbált szerencsét.

Egyik budapesti malomvállalat képviselője, a kit főnöke a vidékre küldött, hogy egy nagyobb számlát iakasszáljon, a fővárosba való visszaérkezése után nem a malomba sietett leszámolni, hanem a — kaszinóba. De mielőtt ezt megeselekedte volna, bizalmasan elmondotta tervét a feleségének, aki hiába sirt, rimánkodott, hogy ne tegye kockára existenciáját, jövőjét, becsületét. A pénzbeszedő hajthatatlan maradt.

— Ma bankot adok, — mondotta — ennyi pénzzel mindent learatok. Visszahozom eddigi veszteségeimet s azután feléje sem nézek többet a kaszinónak!

De alig távozott hazuról a férj, az asszony gyorsan felöltözött, kocsiba ült és az igazgatóhoz hajtatott, akinek elmondotta, milyen bünös vállalkozásba bocsátkozott az ura a vidékről hozott ezresekkel. És épen a negyedik, ezeröttszáz koronás bankját ujitotta meg a pénzbeszedő, amikor a kaszinó szolgálja be nyitott a játéktérbe és így szólt a nagy veszteségben levő bankárhoz:

— Onagysága kéreti, hogy azonnal tessék kijönni.

A bankár, mielőtt kiment volna, még hirtelen leadott egy conp-t.

— Mindenki tett? Nincs tovább! — mondotta igazgatótan, majd leadta a lapot és — vesztett. Azután kiszaladt a feleségéhez, aki az igazgató társaságában várta a folyosón.

A főnök megbocsátott a játékszenvedélytől megvakult, eltévelyedett embernek, aki ellen nem tett följelentést a rendőrségen, mert az asszony

közbelépése még szerencsésen megmentette a veszendőnek indult pénz kétharmadát s a könnyelmű férjet is megmentette attól, hogy a börtönbe kerüljön.

Pulitzer Albert hagyatéka.

Mit tartalmaz a milliós végrendelet?

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 11.

Megemlékeztünk a mult héten annak a milliós hagyatékknak az ügyéről, mely a Bécsben öngyilkossá lett makói születésű milliomos, Pulitzer Albert után maradt. Megirtuk akkor, hogy az elhunytnak Aradon, Szegeden, Budapesten és Bécsben rokonai vannak, akik igényt tartanak arra az örökségre, melyet hir szerint a végrendelet a bécsi önkéntes mentőegyesületre hagyott. Ezért Pulitzer Ármánd aradi fa kereskedő, kinek édesatyja az elhunytnak unokaöccse, Bécsbe utazott, ahonnan tegnap reggel érkezett vissza Aradra. Lapunk munkatársa beszélgetést folytatott Pulitzer Ármánddal, aki a milliós hagyaték ügyéről ezeket mondta:

— Pulitzer Albert végrendeletét a Bécs városi első kerületi járásbíróság vette át és azt a törvényes 30 napi határidő lejártá után ki fogja hirdetni. Amit eddig annak tartalmáról Bécsben beszéltek és irtak, azt legnagyobb-részt Neuda dr.-tól, az elhunyt volt jogtanácsosától tudják. E hírek szerint a körülbelül 6 millió koronányi vagyon nagy része a bécsi önkéntes mentőegyesületé, bár ez sincs kinevezve általános örökösnek; negy összegek jutottak az elhunyt gazdaasszonyának és három törvénytelen gyermekének, titkárának és jogtanácsosának. Ez a végrendelet állítólag 1903-ban kelt, de hir szerint van egy újabb végrendelet 1908-ból, mely egy párisi közjegyzőnél van és amelyben a vagyon legnagyobb része a családtagoknak jut. Ha ilyen végrendelet tényleg létezik, azt hamarosan be kell mutatni a bécsi bíróságnál. Már most én eljárásomat attól teszem függővé, hogy van-e egy ilyen második végrendelet, vagy ha nincs, milyen a tényleges tartalma az 1903-as végrendeletnek. Szegedi és budapesti rokonaim felhatalmazásából megbízottam képviselőnkkel egy neves bécsi ügyvédet, Stranzky Henrik drt, aki nevünkben meg fogja támadni a végrendeletkezést, ha az a családtagokról nem gondoskodik. A végrendelet megtámadására az az alapunk, hogy Pulitzer nagyfoku idegbetegsége miatt nem volt ura akaratának és a végrendeletet Neuda dr. befolyása alatt készítette. Az is lehetséges azonban, — mindez természetesen csak arra az esetre vonatkozik, ha a végrendeletnek tényleg az a tartalma, amit Bécsben mondanak — hogy egyezséget kötünk a Mentőegyesülettel, melynek igazgatójával erre vonatkozólag már tárgyalunk is.

Elmondotta még Pulitzer, hogy a hagyaték leltározása most folyik és a külföldi intézetektől még nem érkeztek meg a kimutatások arról, hogy milyen betétei vannak ezeknél az intézeteknél az elhunytnak.

Érdekes végül megemlíteni, hogy Pulitzer József, a világhírű newyorki „World” tulajdonosa, aki sokszorosan gazdagabb elhunyt bátyjánál, már tíz év óta nem is érintkezett testvérével. Pulitzer József most Berlinben tartózkodik és titkárját küldte a temetésre azzal a kijelentéssel, hogy ő a hagyatékkal szemben támasztható mindennemű igényről lemond.

Szinésznőből cseléd.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 11.

Egy barna, fiatal leányról: Fekete Mariskáról szól ez a történet. Segédszinésznő volt Mezey Kálmán csabai szintársulatánál. Játszott szép szerepeket: volt királynő, grófnő, uriaszszony, tisztességes leány és kokot — a szinpadon; csillogó, fényes volt a szeme, a ruhája, körülvették sokan, ma nem törődik vele senki. Kint van az életben, ahol rossz a ruhája s a szeme csak akkor csillog, ha a mosogatótálnál eszébe jut, hogy milyen az élet... A királyi várból, a grófi kastélyból, a szinpadról elütte.

A fiatal leány néhány évvel ezelőtt került Mezeyékhez. Egy vidéki kis városban, ahol a társulat játszott, lelkes színházbajáró volt és így keletkezett az összeköttetés. Nem volt senkije és kenyérre volt szüksége. Mezeyék ezt is ígérték neki, hát felcsapott színésznőnek. Előbb csak a karban volt, később azonban már szerepeket is kapott. Úgyes volt és tehetséget árult el minden mozdulatával. Csak egy haja volt, mint ahogy azt az igazgató mondta — nem volt ruhája. Szinpadi ruhája. Szegény, kis fizetésű tagja volt a társulatnak, aki örült, ha élelemre telt.

A legutóbbi sziniszazon alatt Csabán működött Fekete Mariska. Kisebb szerepeket játszott, de azért neve ott diszegett a szinlapon. Csendes, szolid leány volt, aki előadás után nem a hangos kávéházba járt. Otthon élt szegényesen. És ez a tulajdonság ugylátszik nem tetszett a „direkció”-nak, mert folyton szekirozták, büntették a leányt. A szintársulatoknál ugyanis mindenféle mulasztásért pénzbüntetéssel sújtják a tagokat. Fekete Mariskát is napnap után megbüntették, ugy, hogy fizetésének legnagyobb részét ilyesmire kellett fizetni. Megtörtént többször, hogy fizetésekor alig kapott néhány koronát. Ilyenkor természetesen mindig összeveszett az igazgatóval:

— Ebből a pénzből tisztességesen nem lehet megélni!

— Hát élj ugy, ahogy tudsz! — volt az igazgató válasza. De Fekete Mariska azért mégsem tért rossz utra. Amikor a társulat Csabán befejezte a szezon, elment az igazgatóhoz és megmondta:

— Kilépek a társulattól, mert ha cselédnek megyek, akkor is többet keresek mint most.

Mezey az ösmert formában válaszolt:

— Csinalj amit akarsz!

És a színésznő ezek után kilépett a társulat kötelékéből. Beállt cselédnek. Előbb Guttmann kereskedőnél volt, most Dus posta és táviratbiztosi szolgálat. Mindenes. Dolgozik és nem hal ében.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Halálos ítélet. Nagybecskerekéről jelentik: A nagybecskereki esküdtbíróóság két napi tárgyalás után ma ítélkezett a tógyéri gyilkosság ügyében. Utea Mojszi ottani lakos annak idején meggyilkolta a tógyéri szerb papot és egy másik embert, amiért most az esküdtbíróóság őt halálra ítélte, büntársait pedig bizonyítékok elégtelensége folytán felmentette. A nagybecskereki esküdtszék ez alkalommal hozott első ízben halálos ítéletet.

§ Gyilkosság két koronáért. Néhány nappal ezelőtt megirtuk, hogy Mácsár István, a zarándi országoton 8 revolverlövéllyel megölte Gomoly Nyisztor almakereskedőt, akitől a gyilkosság után elrabolta 2 koronáját. A rablógyilkost a

csendőrök másnap délben letartóztatták. A letartóztatásnál Mácsár revolvert rántott elő és abból a csendőrökre akart löni, ebben azonban megakadályozták. Ma kísérték be Mácsárt az aradi ügyészség fogházába. A gyilkos mindössze 17 éves és ezelőtt a budapesti villamos vasutnál volt alkalmazásban, ahonnan azonban szabálytalanságok miatt elbocsájtották. A gyilkos beismerésben van. Az ügyészség indítványozta ellene a vizsgálati fogság elrendelését, amit a vizsgálóbíró ma el is rendelt.

§ Görcsöni Dénes új elítélte. Budapestről jelentik: Fényes Samu néhány hónappal ezelőtt könyvet adott ki a „Bálványok” címen. Erről a könyvről Görcsöni Dénes elítélő kritikát tett közzé az „Alkotmány”-ban, s a cikkben súlyosan támadta Fényes Samut, mint magánembert is. Fényes rágalmazási sajtópört indított Görcsöni ellen, aki a polgári életben Friedrich István néven tanár. Ma tárgyalta az ügyet a budapesti büntetőtörvényszék. A tárgyaláson Fényes Samu személyesen képviselte a vádat, Görcsönit Zboray Miklós dr. védte. A bíróság Görcsönit becsületsértés miatt 100 koronára büntette.

Abdul Hamid szökési kísérlete.

Az ex-szultán áruhában.

Távirati tudósítás.

Arad, október 11

Az ozmán birodalom detronizált szultánja, Abdul Hamid nem tud megnyugodni szaloniki-i börtönében. Nagyon számít régi híveire és azt hiszi, ha kiszabadulhatna, meg tudná fordítani a sors kerekét. Ennek a reményének a kifo-lyása az a szökési kísérlet, amelyet a napokban követett el, de amely kudarccal végződött. Az ellenfél is éber és tudja, hogy Abdul Hamid csak addig ártalmatlan, amíg biztos őrizet alatt ül a Márvány tenger partján.

A szultán szökési kísérletéről a következő tudósításunk szól:

Szegény Abdul Hamid, hatalmát veszített nagyur, fogházba zár: öreg börtönőr! Nem adta meg magát sorsának és amíg a világot bejárta a hír, hogy az ozmán birodalom egykor hatalmas ura békésen él tizenkét hölgye társaságában és diletáns asztalosként gyaluval és fűrészszel tölti az idejét, az alatt az öreg róka bizonyosan azon töre a fejét éjjel-nappal, mi módon szökhetnék meg szuronyokkal körülvárt börtönéből. A szabadságvágy, a hatalomvágy, vagy a boszu unszolta. Előtte fekszik a tükörsima tenger, a végtelen szabadság megragadó szimboluma. De az ajtók tiszteres zárral vannak bezárva és alulról felhangzik az őrség egyhangú kiáltása. Oh, tudja nanyon jól szegény szultán, mit jelent az: a félhold birodalmában bezárva lenni! Ki tudná, ha ő nem.

Bizony szomorú a jövő képe! Közönséges emberek, szolgák, munkások szabadon járnak-kelnek a nagy palotában, az ajtók engedelmesen felnyitnak előttük. Éppen most lép be az ajtón egy piszkos ruhájú kőműves, az őrközömbösen néz el fölötte. Hirtelen egy eszme villan át a szultán agyán, egy gondolat, amelyet nyomban tett követ. A szegény ördög belép szobájába. A szultán hozzá lép, lehuzza ujjáról gyémántos gyűrűjét és a kőműves ruháját kéri. Örült sietséggel bujik be a rongyokba és dobogó szívvel oszon ki a palotából. Eléri a kaput, az őrközömbösen fordul el a piszkos munkástól s a menekülő szultán lépteit az utca felé irányítja, a szabadság felé, olthatatlan bős uja felé. De jaj, egy tiszt jön szembe vele és éles szemmel méri végig a menekülőt. Abdul Hamidot felismerik, úzóbe veszik és elfogják. Az őrséget megtizserezik, az ajtókat százszo-

ros lakattal látják el. Ezek az ajtók — érzi szegény szultán — soha többé fel nem fognak nyitni a szabadulásra, az ő sorsa meg van pecsételve. S rezignáltan bánkódhat a szultán azon, hogy a bebörtönzés művészetét oly magas fokra emelte, amely magának a művésznek utját zárja el örökre a szabadulás elől.

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

A színház műsora:

Kedd: A bunda, színmű. (B. bérlet.)
Szerda: Lili, operett. (C. bérlet.)
Csütörtök: Vájtunk el, vígjáték. (A. bérlet.)
Péntek: Csókkirály, operett. (B. bérlet.)
Szombat: Rigolatto, opera. (C. bérlet.)

A BUNDA.

(Komédia 4 felvonásban. Irta: Hauptmann Gerhardt. Bemutató előadás.)

A németek legnagyobb élő poétája, Gerhardt Hauptmann, a munkás osztály küzdelmeinek leghivatottabb tolmácsolója egy komédiát írt A bunda címen. Annyira specialis német izü darab A bunda, hogy nálunk nem érhet el olyan sikert, mint szükebb hazájában, melynek közigazgatását persziflálja éles megfigyeléssel, bravuros megrajzolással Hauptmann Gerhardt. A bunda fővárosi sikerét sem a darab kvalitásának, mint inkább a kitűnő megjátszásnak köszönheti. Nálunk sem volt különösebb sikere a darabnak, sőt a fogadtatásból ítélve a darab nálunk meg is bukott, a szereplők ambiciózus játéka azonban élvezetessé tette A bunda premiérjét. Egy kisebb lopási esetből áll az egész cselekmény, melynek keretében felvonulnak a kis város összes jellegzetes alakjai; groteszk figura valamennyi, kivéve a tolvaj mosónőt, aki raffinált észjárásával marionettként ráncigálja az összes érdekelteket.

A cselekmény csöppet sem érdekes, csupán az alakok vannak azzal a művészettel megrajzolva, melyből Hauptmann excelláló kvalitásaira ismerünk.

Az előadás nagy dícséretre válik a szereplőknek. Csupa kabinetalakítást produkált a darab minden egyes szereplője. A legkiválóbbat Delli produkálta az előjáró szerepében. Eredeti és ötletes felfogásban játszotta meg a félkegyelmű közigazgatási tisztviselőt. Várnay szaporította egygyel ismét pompás alakításainak számát. A meglöpött Krüger adta a néhai transvali elnök maszkjában a közönség nagy tétségére. Nagyon tettezett Wolfné szerepében Benkőné, aki valósággal excellált a sok ötletességet követelő szerepben. A közönség zajos tapsai mellett adtak fel az első felvonás végén egy csoport Benkőnének. Kiseb szerepeikben kiváló produkáltak Polgár, Leóvey és Ditrói. Kulcsár mintha operettben játszott volna, izlés-telen extemporékat engedett meg magának. Keszler gyenge volt Wolf szerepében.

A közönség különösebb érdeklődés nélkül nézte végig A bunda bemutatóját. H. G.

* Colbertson Sasa hangversenye. A hegedűnek új szuverénje van. Egy tizenhat éves gyerekifjú abszolút művészetével tulszárnyal minden más élő hegedűművészt és mint ragyogó fenomén írja be nevét a művészetek történetébe. Colbertson Sasa ez a nagy művész, akinek ma még idegen hangzású és egészben idegen a neve, de nagyon hamar világszerte ünnepelet név lesz belőle, melyről úgy fognak beszélni, mint a Paganinieról, a Sarasateéról és a Kubelikéról. A művészete egyivású a Kubelikéval, boszorkányos tehnikája olyan mint a világhírű cseh hegedűs, de szív dolgában messze elől jár ez az igénytelen külsejű gyerek. Mozart D-dur hangversenyének adagiojába annyi meleg-

séget, elbájoló finomságot vitt bele ez a még gyermekszámba menő hegedű-óriás, hogy való-ságos mámoros hangulatba ringatta hallgatóságát. Dvorzák Humoresquejét olyan szellemes interpretációban adta vissza, amilyenhez hasonlót aligha hallottak hangverseny pódiumról. Aztán a virtuozitások. Paganini God seve The King változatainak szinte lehetetlen nehézségei eltűntek Colbertson Sasa tökéletes művészetében. Pizzicato, tremolo, üveghangjai elragadó könnyedséggel szólalnak meg vonója alól és a szédületes futamok nem akrobata mutatványok Colbertson játékában, hanem érzéssel és tudatos művészettel megjátszott részei az előadott zeneműnek.

Bámulatba ejtő, hogy ebben a korban milyen magas fokú zenei megértés lakozik ennek a fiúnak a lelkében és hogy ennek az isteni adománynak milyen tökéletes formában tud kifejezést adni hangszerén.

Akik vasárnap esti hangversenyén hallották Colbertson Sasát, azok számára felejthetetlen marad ez az est és a közönségnek az a szinte paroxizmusba menő lelkesedése, ahogy a művészt ünnepelték. Kevesen voltak, de lelkesebb hallgatóságot aligha látott koncert terem és kevés művészt ünnepeltek úgy, mint Colbertson Sasát.

Mint értesülünk, Dunkl Norbert, a művész híres impresszáriója pár hét múlva megismételteti Colbertson hangversenyét, amikor bizonyára olyan nagy hallgatóság fog gyönyörködni a felülmulhatatlan hegedű játékban, amilyent Colbertson művészete joggal megérdemel. A zongora kíséretet egy Zsizsmann Rezső nevű ur látta el, elég gyengén, aki magán-számaival is közepes rangú zongoristának bizonyult. (—itz.)

* Béke Mariházy és a kecskeméti sajtó között. Tudvalevő, hogy Mariházy Miklós kecskeméti színgazgató és a sajtó között konfliktus támadt. Ez a konfliktus most megszűnt a következő nyilatkozattal, amely a kecskeméti lapokban jelent meg:

A legnagyobb sajnálatomra arról értesültem, hogy a múlt színi évadban az aradi lapokban megjelent és két kecskeméti hírlapíróval folytatott vita hevében megírt cikkemet, — amelyet a fővárosi lapok is átvettek, — a kecskeméti sajtó maga ellen irányulónak és tagjaira nézve sértőnek találta. Minthogy azonban a kecskeméti sajtót és annak általam nagyrabecsült tagjait a legtávolabbról sem állott szándékomban megsérteni: a legőszintébb sajnálatomat fejezem ki a félreértés fölött; amiért is a szóban forgó közleményt meg nem jelentnek és az általam nem szándékoltt sértést meg nem történtenek kívánom tekinteni. — Kelt Kecskeméten, 1909. okt. 8-án. Mariházy Miklós, színgazgató.

* A püspök, a káplán és a színész. Tudvalevő, hogy Csernoch János megyés püspök a feledés homályát borította Gál István pécskai káplán Hivatás című drámájára. A káplán megmarad állásában, mert hiszen darabja nem aratott sikert. Ebbe azonban a káplán nem akar belenyugodni s ezért Bihari Ákost okolta, a Vigszínház egyik színészét, aki most így szól a darabról és szerepéről:

Exhumálás. A Hivatás szerzője, Gál István tisztelendő ur darabját kikaparja a sírból és újból feltálasztja. Bár ez meglehetősen furcsa művelet, de ha a tisztelendő ur kedvét lel benne — ám tagye. De hogy a darab bukását az én vállaimra akarja tolni, ez már — bocsánatot kérek — legalább is tapintatlanság. Tény, hogy az én szerepemet Fenyvesire, a Fenyvesiét pedig én rám osztotta a Vigszínház igazgatósága. Tény az is, hogy Fenyvesi semmi szín alatt sem akarta eljátszani a szerepet Pro ratione fiat voluntas sua. Tény továbbá az, hogy Gál tisztelendő ur személyesen kért arra, hogy szerepemet a Fenyvesiével megcseréljem. En vonakodtam. Tapintatos akartam lenni és

azt feleltem, hogy a szerep olyan transcendentális atmoszférában mozog, hogy az abban lefektetett szertelenségeket tölem — aki homo redivivus vagyok a Vigszínház gárdájában — nem venné szívesen a közönség. Ő azonban ragaszkodott kéréséhez és végül az igazgató-ság engedelmével megcseréltem a szerepet. Bár ne tettem volna! A szerep valóságos Csimbó-rasszója az abszurdumoknak. Nem tudom, milyennek gondolta szerző ur ezt az alakot, de, hogy egy veszett Zelótának, egy őrjöngő flagellánsnak írta meg, azt tudom és bizonyítom is minden kollegámmal. Káplán ur tegnapi cikkének elolvasása után Fényvesi Emil felkiáltott:

— Az a szerep olyan, hogy minél jobban játsza el a színész, a darab annál nagyobbat bukik. Ugy látszik, — dacára a dacarándóknak — hogy én mégis jól játszhattam meg a szerepemet, mert a darab olég nagyot bukott. Eltemették biz' azt. A tisztelendő ur pedig exhumálhatja, de fel nem támaszthatja. Quod Deus avertat!

* „Buridán számara“ Aradon. Szendrey Mihály aradi színházigazgató a napokban Budapesten járt és megszerelte előadásra a *Vigszínházban* most bemutatott *Buridán számara* című pompás francia bohózatot, amely néhány hét múlva kerül az aradi közönség elé.

* Ebből baj lesz! A *Bácsmegeyi Napló* reklámot közölve a *Színház* című szabadkai újságnak, ezeket írja: „A lap nivós, szórakoztató tartalma most egy olyan cikksorozattal bővül, a mely méltán számíthat föltünésre. Ez a „Babérlevelek“ című regény. Írója Toll Pál név alatt bocsátotta a nagyérdékű regényt A Színház rendelkezésére, mert inkognitóját el nem árulhatja. A regény erősen szabadkai vonatkozású. Hősnője egy színésznő, aki nemrég ünnepeket kedvence volt a szabadkai közönségnek, szereplői pedig a helybeli társadalom számottevő egyéniségei.“ — Színésznő, helyi társadalom, szabadkai vonatkozás. Ebből baj lesz.

* Lili. A régi operettirodalom gyöngyét, Hervé örökifjú muzsikáju operettjét, a *Lili-t* szerdán felelevenítik a színházban. A címszerepet Dióssy Nusi játsza, akinek ez a legjobb alakításai közé tartozik. Dióssy partnere B. Szabó József lesz, akinek Plinohard hadnagyát az aradi közönség már ismeri. A többi szerep is jó kezekben van. Az előadás iránt nagy az érdeklődés.

* Vájjunk el. Sardou és Najec világhírű vigjátéka, a *Vájjunk el*, amelyet az aradi közönség mindig szívesen megnéz, alkalmat ad Novák Irénnek és Szendrey Mihálynak, hogy az idei szezonban először fellépjenek. A *Vájjunk el* csütörtökön kerül színre.

* Az első operaelőadás. Az idei szezonban az első operaelőadás szombaton lesz, amely alkalommal az olasz énekesek felléptével a *Rigoletto* kerül színre.

* Barrison Leona prolongálva. A Royal Orfeum — azonkívül, hogy súlyos áldozatok árán meghosszabbította a népszerű diva vendégszereplését — még azzal is kedvében jár közönségének, hogy hétfőtől kezdve minden fölemelés nélkül rendez helyárrakkal lépteti föl a világhírű start, Barrison Leonát, aki új kreációi során különösen, mint Kukerica János arat tomboló sikert.

* A jövő háboruja. Szerdán este mutatja be az Uránia színház De Sgardelli Caesar honvéd-hadnagy nagyszerű darabját, A jövő háboruját. Az avatott tollal megírt darab egyik legvonzóbb repertoár darabja a budapesti Uránia színháznak és mint szakmunka is annyira elismert, hogy eddig angol, francia, olasz és német nyelvre lefordítva műsor darabja a külföld Uránia színházainak is. A lebilincselő érdekes-ségű darabot közel kétszáz vetített képen kívül számos katonai tárgy mozgófénykép mellett a legutóbbi *grossmeseritschi* császárgyakorlatok mozgófényképe illusztrálja. Ez a kép egyike a legfényesebben sikerült mozgófényképeknek. El-

tekintve attól, hogy az egész manőver lefolyását bemutatja, látjuk a képen uralkodónkat, a német császárt, Ferenc Ferdinánd trónörökösét, az összes külföldi attasékat, az udvari kíséreteket, melyek fényes keretet szolgáltatnak a különben is nagyszabású látványosságnak. 791

HIREK.

EMLEKÉZTETŐ a Kossuth-szobor-leleplezésére.

A Kossuth Lajos asztaltársaság elnöksége igen ötletes módját találta meg annak, hogy tagjai között az amugy is felejtethetlen magasztos ünnep emlékét, a Kossuth-szobor leleplezésének eltörölhetetlen impresszióit tagjai között ébren tartsa. A nagy közönség a talapzaton elhelyezett koszoru erdőt hordta szét, hogy egy-egy babérlevél emlékeztesse a nagy napra. Az asztaltársaság ma este azt határozta el, hogy a szobrot takaró leplet *szétdarabolttatja* és mindegyik darabra rányomatja Faragó Rezsőnek, az *Aradi Közlöny* munkatársának következő versét és a tagok közt szétosztja:

Szentség, áhitatot jelentő
A mi szívünknek ez a kendő,
Esőviselt, vad a szövése,
Szoborpalástnak volt a része;
De szalát a büszkeség szötte
S örömköny rajta mind a fölt,
Kossuth apánknak szobrát födte,
Hogy köztünk első napja volt.

Év-évre félénken remélve
Raktuk a filléreket élre,
Es a mi pénzünk hiyta a másét,
Odubanlakóét, palotásét.
Tűzhely paráztól máglyák gyultak,
Szerény persely kincsekre nőtt
S most Arad népe leborulhat
Az érc Kossuth Lajos előtt.

Nem kell hir, hogyha ebből élhet
Érette nem kell kegy, dicséret,
Jutalomnak is elegendő
Ez a darab gyóles, ez a kendő.
Büszkén mutassák, akik élnek.

Mikor Schwarz Zsigmond titkár az emléksorokat felolvasta, lelkes tapsban tört ki a társaság és ennek csillapultával Nagy Kálmán elnök a társaság hálás köszönetét tolmácsolta Faragó Rezsőnek.

Ugyancsak ma este jelentette be az elnök, hogy Gaál Ferenc földbirtokos háromszáz koronát adományozott a Kossuth-szoborra. A nemesszivü adományért legőszintébb elismerését fogja az asztaltársaság tolmácsolni a kövételre méltó példát mutató adományozó előtt egy küldöttség útján.

— Időjárás. A meteorológiai intézet jelentése szerint e hó 12-én az időjárás: délen elvéve oszpadék.

— Hadtestparancsnok a vértanu családjából. A hadsereg Rendeleti Közlönyének legutóbbi száma jelentette, hogy a király *Auffenberg* Móric altábornagyot a 15. hadtest élére szerajevói parancsnokló tábornokká nevezte ki. *Auffenberg* Móric abból a családból származik, melynek egyik fia, *Ormay* Norbert ezredes 1849-ben Aradon halt vértanu halált. A csehországi születésű *Ormay* előbb lengyel önkéntes volt, majd 1848-ban a magyar hadseregbe lépett és az idegen hangzású *Auffenberg* nevet aranyosi *Ormayra* változtatta. Mikor Görgy 49-ben Aradról Világosra ment, *Ormay* magánügyek elintézése végett Aradon maradt. Itt fogatta el

a hős ezredes *Haynau* és a haditörvényszék elé állította. A törvényszék *Ormayt* kötél általi halálra ítélte és az ítéletet még október 6-ika előtt a császári erdő alatt végrehajtatta. Az események érdekes játéka, hogy *Ormay* családjának egyik tagja most a közös hadsereg tábornoka lett.

— Zsitvay kinevezése. A hivatalos lap vasárnapi száma közli, hogy a király *Zsitvay* Leót, a budapesti büntető törvényszék elnökét a királyi Kuriához tanácselnökké nevezte ki.

— Békésmegye a szekularizáció mellett. Gyuláról jelentik, hogy Békésmegye mai közgyűlésén elfogadták Hajdumegyének a papi javak fölosztására vonatkozó indítványát.

— A Csokonai-utca. A következő sorokat kaptuk: *Priegl* István és társai tudvalevőleg indítványt nyújtottak be a városhoz, kérve a Zsidótemető-utca Csokonai utcára való elnevezését. Az indítványozóknak úgy látszik elkerülte figyelmét, hogy Aradon a Mosóczy-birtokon létesült vasutas-telepen már van egy *Csokonai-utca*. Helyes volna tehát, a Zsidó temető-utcaat zavarok elkerülése végett valamelyik más nagynevű költőnkől elnevezni, kinek Aradon még nincs utcája. Szerény véleményem szerint például *Reviczky* Gyula emléke is megérdemelné azt, hogy róla nevezzük el Arad egyik utcáját. *Egy aradi polgár.*

— Anatole France megönsül. Párisból érkezik az érdekes távirat, hogy a *Concordia* című színházi újság értesülése szerint Anatole France, a világhírű francia író, legközelebb feleségül fogja venni *Jean Boineau-t*. Anatole France most 66 éves. Az író éveken át nagy visszavonultságban élt.

— Döntés a virágos ablak- és erkély-pályázat fölött. Az *Aradi Képző- és Iparművészeti Társulat* igazgatósága *Csánk* Lajos elnöklete alatt ma délután tartott ülésén döntött a társulat ideai virágos ablak- és erkély-pályázata fölött. Titkos szavazás útján az erkély-pályázat díját *Nemess Zsigmond* dr. Szabadság-téri erkélye nyerte meg. A díj egy *Barys* Adolf féle hevesmegyei tájkép. Szavazatot kapott még *Angele Mátyás* Deák *Ferenc* utcai erkélye is. A virágos ablakokra hirdetett pályázat első díját (egy *Vastagh* György-féle „*Beduin*“ bronzszobrot) *Gruber* István *Hasszinger*-utcai ablaka, második díját (egy *Vastagh*-féle „*Arabs fej*“ bronzszobrot) *Prohászka* László dr. Szabadság-téri ablaka, a harmadik díját (*Vastagh* „*Néger fej*“ bronzszobrát) *Dengi* Rezső *Boros* Bénétiéri ablaka nyerte meg. A nyeresémtárgyak *Barys* Aurél társulati pénztárosnál (Erzsébetkörút, Sőhivatal) elismervény ellenében naponként d. e. 8 és 1 óra között vehetők át.

— A sátoralj helyi sikkasztás. Vasárnapi számunkban részletesen megemlékeztünk arról a nagyszabású sikkasztásról, amelyet *Valkovszky* Elek sátoralj helyi városi pénztáros követett el. Megirtuk azt is, hogy a pénztáros föbelötte magát. Mint Sátoralj helyről ma jelentik, ott még mindig élénken foglalkoztatja az eset a lakosságot. *Valkovszky* sérülése nem veszélyes. *Olcsváry* Ernő királyi ügyész ma indítványozta a sikkasztó pénztáros letartóztatását, amit a vizsgálóbíró el is rendelt. *Valkovszky* tagadja a sikkasztást, csupán a 40 ezer korona értékű váltók hamisítását ismeri be. A váltókra elismeri, hogy felesége nevét — annak tudta nélkül — írta. Az alispánt névtelen levélben figyelmeztették a sikkasztásra. Az első rovanosolás július 6-án történt. Az ekkor mutatkozó 20 ezer koronás készpénzhiány fedezésére akkor elfogadtak egy takarékpénztári betétkönyvet. Most kiderült, hogy ez a betétkönyv is hamisított volt. A főispán több pénztári tisztviselő ellen elrendelte a fegyelmi vizsgálatot.

— A grófnő, mint könyvügnök. Érdekes asszony jár házról-házra Makón. A szép asszony 40 éves lehet és piros fedelű könyveket hurcol.

— Uraim és hölgyeim, — mondja kifogástalan üzleti mosolygással, — tessék Petőfi Sándor összegyűjtött munkáit megvenni!

A makói rendőrségnek föltűnt a könyvügnök asszony és a városházára vitette.

— Hogy hívják? — kérdezték az asszonyt.

— Gróf Ráday Balázné vagyok.

— Lehetetlen, — mondták a rendőrségen.

— Ön grófnő léte könyvet árul?

— Kicsit furcsa ugy-e? De hát engedjenek el, mert itt még könyveket sem árulhatok.

— Nem engedjük el addig, míg meg nem bizonyosodunk arról, hogy csakugyan grófnő-e — mondták őszintén a makói rendőrök, — Hova való?

— Az uram az unokaöcse volt Ráday Gedeon grófnak, a szegedi kormánybiztosnak. Én évek óta Budapesten lakom, egyedül. Sokat nyomorogtam, akkor elhatároztam, hogy könyvügnök leszek. Elmentem a Kunossy és Szilágyi céghez, az adott könyveket, így jutottam el tegnap Makóra. Innen Szegedre megyek, könyveket árulni.

— Hát ez szép mese, — mondták a makói rendőrségen, — de szeretnénk megtudni, hogy igaz-e. Addig itt tartjuk méltóságos grófnő, amíg táviratban megkérdezzük, hogy igazán méltóságos grófnő-e.

És a makói rendőrkapitány táviratozott Budapestre, megkérdezte, vajjon ismerik-e Ráday Balázné grófnő könyvügnököt? Budapestről pedig rögtön küldtek vissza Makóra táviratot: Ráday Balázné grófnő könyvügnök budapesti illetőségű.

A makói rendőrség a táviratot tudomásul vette és szabadon engedte a „gyanus“ grófnőt, aki különösen azért volt gyanús, mert könyveket árul, házal, így keresi a mindennapi kenyerét.

— Egy francia hadnagy bravurja. Párisi lapok egy lovagias francia tiszt csodálatraméltó tetteről irnak most, melyet Newyorkban vitt végbe. A Fulton ünnep alkalmából a „Justice“ nevű francia páncélos hadihajó fedélzetén bálát rendeztek a hajó tisztjei. A washingtoni francia követség tengerészeti attaséja, d'Azy hadnagy éppen egy hölgyet kért fel a táncra, midőn hirtelen eleszűzött, de nyomban ismét felemelkedett és a mindenfelől feléje irányuló kérdésekre nevetve ezt válaszolta:

— Semmi, igazán semmi se történt!

Azzal tovább táncolt hölgyével. Még pár óráig tartott a mulatság és a hadnagy volt az egész idő alatt a társaság lelke. Nehány vendégnek feltűnt, hogy a hadnagy rendkívül sápadt, de mivel úgy látszott, hogy nincs semmi baja, nem ügyeltek tovább rá. Miután a legutolsó vendégek is eltávoztak a hajóról, d'Azy visszavonult kajütjébe. Itt találtak rá nemsokkal azután eszméletlen állapotban, s a gyorsan előhívott hajóorvos konstataulta, hogy a hadnagy eltörte a combcsontját. A galáns francia, akit esés közben ért a baleset, eltitkolta ezt és végigszenvedte a bálát, csak hogy ne zavarja meg a mulatságot.

— Ki iklott gyorsvonat. A reggel hét óra tizenöt perckor Budapestről induló, temesvári gyorsvonatot Szakállháza állomása előtt baleset érte. A pályaudvar sorompójánál a gyorsvonat elgázolt hat tehenet s az elgázolás következtében a mozdony és a szerkocsi kisiklott. Az utasok sorában nagy riadalmat okozott a baleset, amelynek azonban komolyabb következményei nem lettek. A forgalom délután két óráig szünetelt, a délelőtti személyvonatot el sem indíthatták.

— Inzultált iskolaigazgató. A mai postával kaptuk Kovács Gyula csermői állami elemi iskolai igazgatótól a következő sorokat: A csermői áll. elemi iskola 50 növendéke e hó 6 án vezetésem alatt kirándulást tartott Aradra. Tetűk e kirándulást a vértanuk kivégeztetésének évfordulója alkalmából. Hogy a szerkesztőség figyelmét nem keltettük fel, talán onnan magyarázható, hogy ünnepélyünket a vértanuk szobránál azon idő alatt tartottuk, míg az ünnepelő közönség a vesztőhelyre zarándokolt. Ünnepélyünk 2 ének, 2 szavalat, ünnepi beszéd és a szobor megkesztoruzásából állott. A növendékekkel megtekintettük az ereklye-muzeumot, a szentháromság- és Kossuth-szobrokat. Délben a városi vendéglőben saját költségemen a gyermekeket megebédelttettem. Délután 3 órakor a város megtekintése után haza indultunk Csermőre. A gyermekek és kísérő szülők mindvégig jó hangulatban voltak. *Kellemetlenül zavarta meg kirándulásunkat este háromnegyed hét órakor a borosjenői állomáson négy román munkás, kik botokkal fölfegyverkezve rohantak reám.* Az állomáson ugyanis késő este lett, mire vonatunk beérkezett. Itt 1 órát kellett várunk vonatunk indulásáig, mely időt a gyermekek hazafias dalok éneklésével töltötték. Ez időben érkeztek az említett románok, kik helyet foglaltak a szabadban, gesztenyefák alatt levő asztalnál. Őszi idő lévén, egy gesztenye véletlenül egyik román lábára esett. Ezen felháborodva azzal a kiabálással, hogy a sorban álló gyerekek dobták közéjük, *reám rohantak. Egynek ütését esőernyőmmel fogtam fel.* Hogy a dolognak szomorubb vége nem lett, tulajdonítható Tóth András csermői rendőrbiztos, Vigyitán Mihály csermői rendőr, de különösen a gyarmatai román tanítósnak, kik alig voltak képesek a kísérők segítségével a támadókat megfékezni. Mindebben az a legmegrovandóbb, hogy a borosjenői állomáson egyetlen rendőr, vagy csendőr sem volt szolgálatban, ki az utasokat az ilyen kellemetlenségektől megvédje, pedig kívánatos, hogy oly forgalmas helyen mint a borosjenői állomás, állandóan rendőri szolgálat legyen.

— Repülőversenyek. Majna-Frankfurtból táviratozzák: A nemzetközi léghajó kiállítás által rendezett mai felszállások alkalmával rendkívül sokan jelentek meg. Bleriot és Decader egy órát meghaladó időn át voltak a levegőben. Az első sebességi díjat Bleriot nyerte, aki 1 perc és 13 másodperc alatt tett meg egy kört, a másodikat Decader, aki 1 perc 18 másodperc alatt tette meg a kört.

Párisból táviratozzák: Hire jár, hogy a port-aviationi repülési kísérletek befejezése után Juvisy pályaudvarán komoly balesetek történtek. Óriási embertömeg tolongott a pályaudvaron, hogy a vonathoz jusson. Az óriási telenegásban sokan megsérültek.

— Egy hitközség ünnepe. E hó 9-én Orsova izr. hitközsége fényes keretben ünnepelte elnöke, Nádas Ignác dr. 25 éves elnöki jubileumát. Ez ünnep jelentőségét emelte az a körülmény, hogy ugyanezen napon tartotta Nádas Ignác pr. ezüstlakadalmát és fiának konfirmáció ünnepét s ünnepelte egyúttal orvosi működésének 30 éves évfordulóját. E négyszeres ünnep alkalmával a hitközség részéről Nobel Mór, a szent egylet részéről Makrai Lipót dr. és a hölgyek részéről Makrai Lipótné üdvözölte az ünnepeltet.

— Ujencösszeírásához jelentkezés. A katonai ügyosztály jelenti: Az 1889. 1888., és 1887. évben született hadkötelesek tartoznak f. évi november hó 1—30-ig a katonai ügyosztálynál jelentkezni. Aki ezen jelentkezést elmulasztja, kihágást követ el és tíz koronától száz koronáig terjedő pénzbírsággal, vagy annak megfelelő elzárással büntetettetik.

— Első osztályból a teherkocsiba. Szegedről írják: Kellemetlen kalandja volt a napokban Pálffy Dániel szegedi gépgyárosnak a vasúton. Szabadkára utazott két másik szegedi uriember társaságában. A Rókus állomáson beszálltak egy első osztályú kocsiba s csakhamar még egy utitársuk akadt. Az új utitárson mindjárt a belépéskor meglátszott, hogy nem anti-alkoholista, Tántoreott, pedig még meg sem indult a vonat s csak úgy dült a borszag a szájából. Amint nagynehezen helyet foglalt a kúpében, Pálffyra és társaira bámult, majd egyszerre csak elkezdett kiabálni:

— Ki innen! Azonnal takarodjanak ki!

Fölugrott a helyéről és a három utasra akart rontani. Pálffy Dániel látta, hogy beszámíthatatlan emberrel van dolga, előbb csitítani próbálta, majd pedig, mikor ez nem használt, lenyomta az ülésre. A vonat eközben megindult. A boros ember egy percre sem hallgatott el s még akkor is békétlenkedett, amikor a kalauz is rendreutasította. Így ért a vonat Horgosra. Itt Pálffy társasága kiszállt s jelentést tett az állomásfőnöknél. De az ittas ösmeretlen is kiszállt utánuk s ő is nagyhangon panaszkodott. Mikor az állomásfőnök illően megleckéztette s figyelmeztette, hogy viselje magát tisztességesen, vele is gorbáskodni kezdett. Erre a vasuti tisztviselő a dühöngő embert, — aki egyébként szabadkai mérnöknek mondta magát — *teherkocsiba helyezettte*, nehogy valami bajt okozzon. Így utazott az első osztályú utas egészen Szabadkáig egyedül a tágas, 36 embernek, vagy hat lónak való külön kocsiban. Ott már várta a rendőrség. Csak igazolás után bocsátották szabadon.

— Az aradi vesztőhely megváltására újabban beérkezett adományok: Eddig befolyt: 45760 kor. 31 fill., Első aradi jótékonycélu Hólyag-társaság 5 kor., Piskii Polgári olvasókör 100 kor., Nádasdi József mozdonyvezető, Piski 32 kor. 50 fill., Vajdahunyadi tkpénztár r. t. 50 kor., rimasimonyi község, Gömör m. 1 kor., Serke község Gömör m. 1 kor., Radványi olvasókör 3 kor., Sella J. Csene 2 kor., Feled község, Gömör m. 1 kor., Baesák György dr. ügyvéd, Budapest 10 kor., Darnya község, Gömör m. 1 kor., Gramm Gyula kir. utmester, Bethlen 2 kor., Kunogó J zsef Zselicz 5 kor., Banyai Endre, Mátészalka 4 kor., Csanádpalota község 50 kor., Ó-Verbász 20 kor., Halka Mihály ref. tanító Komoró 2 kor., nagyenyedi kir. járásbíró 21 kor. 50 fill., Aradi szabadkőműves páholy gyűjtése 530 kor., Arad megye alispánja (október 6-iki koszorúmegváltás) 50 kor., Kell Lajos dr. gyűjtése, B.-Csaba 279 kor. 78 fill., Simkovics János, Válaszút 2 kor., Komárom vármegye 30 kor., N. K. Madarasi ipartestület 7 kor. 20 fill., Kolozs r. t. város 5 kor., téti főszolgabíró 10 kor., Mesterházy Ernő dr., Nagygeréz (Sopron m.) 10 kor., tóketerebesi ipartestület 10 kor., Nagy Elemér Székelyudvarhely 10 kor., Kristyóri társaskör, Hunyad-Kristyór 10 kor., Kecskeméti kaszinó egylet 25 kor., Kellner János tanító, Makó 10 kor., Gömörpanyit község 5 kor., Tápé-szent-miklós község, Győr m. 5 kor., nagyjécsai áll. el. iskola III. oszt. 1 kor. 02 fill., Állami tanítóképző Pápa 11 kor. 22 fill., Nagyrőcei magyar kaszinó 15 kor., ungvári főszolgabíró 52 kor. 66 fill., Háromszék vármegye 50 kor., Szeghalomvidéki Hirlap szerkesztősége 7 kor. 10 fill., özv. Latinovics Vincéné 10 kor., Rimaszécs község 6 kor., Pozsony vidéki keresztényszociál. egy. 8 kor. 31 fill., özv. Zsiros Benőné, Cegléd 7 kor. Összesen 47250 kor. 60 fill.

— Autobusz elgázolás. Ma délelőtt tíz órakor az 5-ös számú autobus az Abbázia kávéház előtt a Szabadság-téren egy utcaseprőt ütött el, bal lábfejét összezúzva. A gépkocsi a Hunyadi-utca sarkán fordult be, hogy a végállomásra tartson. Az aszfalt kocsiuton Batta Ilés utcaseprő foglalatokodott és vallomása szerint nem hallotta, hogy Goncsa Demeter kocsi-vezető jelt adott a kitérésre. Hátal lévén fordulva a kocsinak, nem látta annak közeledtét és így történt, hogy az első kerék elütötte és ballábfejét összezúzta. A sérülés súlyos. Kórházba szállították; a sofőr ellen a rendőrség megindította az eljárást.

— Szarvasvadászat nyílt utcán. Különös szenzációja volt tegnap Nagykanizsának. Keglevich Pál gróf somogyiszentmiklósi erdejéből elszabadult tegnap egy gyönyörű szarvasbika, amely egyenesen Nagykanizsa felé vette útját. A szarvas, amelyet nagy sereg ember üldözött, több utcán végigszáguldott, míg végre kimerülve összerogyott. Az üldözők csak ekkor vették észre, hogy a gyönyörű állat vérzik, hogy egy vadászfegyver golyója könnyebben megsebezte már. A kimerült állat nyakát Tabick Ti-vadar városi kertész nagy vadászkésével átvágta. A csakhamar kiszenvedett szarvasbika busát a hatósági husszékben még a tegnapi nap folyamán kimérték.

— Születések, halálozások, házasságok. Az aradi anyakönyvi hivatalban október 11-én a következő születéseket, halálozásokat jelentették be és házasságokat kötöttek: **Született:** Komlodi László közművesnek Aranka nevű leánya, Rahotka János közművesnek Lajos nevű fia, Gál Dezső állomás felvigyázónak Klára nevű leánya, Poos Gergely nap számosnak Erzsébet nevű leánya, Tóth Pál asztalos segédnek Krisztina nevű leánya. **Meghalt:** Zaicas Aurélie leánya, Florek Ferenc városi vámszedő, Germann Anna leánya, öz. Schmidfall Bálintné magánzónő. **Házasságot kötött:** Fekete Árpád szabómester Hofmann Terézszel, Szabó Sándor főispáni kiadó Pilcz Emmával. Hics Károly asztalos Szolosányi Katalinnal.

— Hullá a Marosban. Paulisról jelentik, hogy ott a Marosból ma egy 45 évesnek látszó férfi hulláját buzták ki. A hullá hat hét óta lehet a Marosban, kilétét nem sikerült megállapítani.

— Birtokcsere. Aradon, az elmúlt hét folyamán a következő birtokcserek voltak: Mal-lár István és neje eladják az aradi 7280 sz. tjkvben felvett Mikes Kelemen utca 54. sz. házat 5400 koronáért Kővári Pálnénak. — Singer Gyula eladja az aradi 1276. sz. tjkvben felvett Virág-utca 16. sz. házat 3000 koronáért Seres Andrásnének. — Az aradi iparosok I. betegsegélyző és temetkezési egyesület eladja az aradi 451. sz. tjkvben felvett Magyar-utca 4. sz. házat 8400 koronáért öz. Winkler Sándornénak. — Geszti Ferenc eladja az aradi 4481. sz. tjkvben felvett szántót 7400 koronáért Brezán András és Szomorú Istvánnak. — Kertész Miksa dr. eladja az aradi 2341. sz. tjkvben felvett Legelő sor 28. sz. házat 2400 koronáért Burián István és Mihálynak.

— Perzsa szőnyegraktáramat a Neuman-palotában Széchényi-utcai oldalán megnyitottam. Szíves pártfogást kérek. Tisztelettel Schwarz Zsigmond. 3811

— Menyasszonyi kelengyék szolid, szakavatott kivitelben legelőnyösebben beszerezhetők Heim J. cégnél Arad, gróf Nádasdy palota, Szabadság-tér 20. 3407

— Felhívjuk az uri közönség szíves figyelmét Hegedűs Gyula Arad, Andrassy-tér 15. szám alatt levő megnagyobbított kefe, pipere illatszere és bőrúri üzletére, különösen női táskák és hajgarnitúrák a legnagyobb választékban és legolcsóbb árban szerezhethők be. 3771

— Beiratás a tánciskolába. Tisztelettel értesítem az uri közönséget, hogy f. évi november hó 10-én *Teleky utca 5* szám alatti termemben az idej tánckurzust megkezdem. Előjegyzéseket már a mai naptól kezdve elfogadok. Tisztelettel *Buday Ida* okl. táncitanónő. 5875

— Felhívjuk az uri hölgyközönség szíves figyelmét Guttman Izidor, Szabadság-tér 15. szám alatt levő divatüzletére, hol nagy raktárt talál vászon, szövét, mosóárúk, blouzok és aljakban bámulatos olcsó árak mellett. 3641

— Francia likörök legbiztosabb készítésére, — házilag — a likör aroma 1 üveg 60 fillér Vojtek és Weisznál. 17

Az Aradi Közlöny valamint az összes fővárosi újságok naponta reggel 7 óráig ingyenesen és Fia könyv-órától kaphatók Ingusz I. és Fia kereskedő, hírlapelárusítónál, Andrassy-tér 16. 3661

SPORT.

Az aradi löversenyek.

Az aradi verseny egyesület október 23. és 24-én tartandó versenyének feltételei. Nevezési zárnapp, árbejelentés és teherközlési határidő 1909. október hó 12-én este 8 óra.

A verseny programja a következő:

Első nap,

szombat, október 23-án. **I. Sofronyai díj. Sikverseny.** Adja a földmívelésügyi m. kir. miniszter. D. j. 1500 kor. Táv. kb. 2400 m. Urlovasok által lovagolandó. **II. Csálai díj. Gátverseny.** Díj 2000 korona, adja a földmívelésügyi m. kir. miniszter. Táv. kb. 2800 m. Urlovasok által lovagolandó. **III. Eladó verseny.** Díj 1200 korona, adja az „Urlovasok szövetekeze”. Táv. kb. 1600 m. Urlovasok által lovagolandó. **IV. Hadseregi gátverseny.** Díj 1400 korona. Adja az „Aradi Verseny-Egyesület”. Táv. kb. 2400 m. A csász. és kir. közös hadsereg és mindkét honvédség tényleges állományu tisztjei és tiszthelyettesei által lovagolandó. **V. Mácsai díj. Akadályverseny.** Díj 1700 korona, adja a m. kir. földmívelésügyi miniszter. Táv. kb. 4000 m. Urlovasok által lovagolandó.

Második nap,

vasárnap, október 24-én. **I. Kurticsi díj. Sikverseny.** Díj 1500 kor., adja a földmívelésügyi m. kir. miniszter. Táv. kb. 3200 m. Urlovasok által lovagolandó. **II. Hadseregi akadályverseny.** Díj 1400 korona. Adja az „Aradi Verseny-Egyesület”. Táv. kb. 4000 m. A cs. és kir. közös hadsereg és mindkét honvédség tényleges szolgálatban álló tisztjei és tiszthelyettesei által lovagolandó. **III. Eladó verseny.** Díj 1200 kor., adja az „Urlovasok szövetekeze”. Urlovasok által lovagolandó. **IV. Simándi nagy akadályverseny.** Díj 2300 kor. Táv. kb. 4800 m. Urlovasok által lovagolandó. **V. Altisztek gátversenye.** Díj 100 kor., adja az „Aradi Verseny-Egyesület” által. Az Aradon állomásozó cs. és kir. 12-ik huszárezredbeli altisztek lovai számára, teher kiegyenlítés nélkül. Táv. kb. 2400 m.

+ Tisza István lovaglása. Alsózsukról táviratozzák: Itt ma mentek végbe a löversenyek, amelyeken Tisza István is futtatott. A hubertuszlaki akadályversenyen a *Gunáron* lovagolt és négy közül utolsó volt. A *Heléna*-versenyen 5 közül harmadiknak jött be.

+ Elhalasztott házi atletikai viadal. A tegnap délután beállott nagy esőzés következtében az Aradi Atletikai Klub e hó 10-ére hirdetett házi atletikai viadala és football mérkőzése vasárnapra, azaz 17-ére halasztatott el.

TARKASÁGOK.

(Zugó taps és helyeslés.) Tudvalevőleg már nemcsak a honatyák, hanem a városatyák is nagy súlyt helyeznek arra, hogy a beszédek megfelelő módon kerüljenek a lapokba. Amikor kívágnak egy-egy beszédet, odamennek a hírlapírókhoz s megkérdezik:

— Mit is mondtam én urak? Nincs hiba a beszédemben?

Lukácsy Lajos ügyvéd különösen súlyt helyez arra, hogy a beszédei precízen jelenjenek meg, ha mindjárt csak néhány mondat kerül is azokból nyilvánosságra. A napokban is valamelyik bizottsági ülésen csak röviden beszélt Lukácsy. De amikor befejezte, mégis odament az egyik hírlapíróhoz:

— Mondja, tetszett a beszédem?

— Nagyon szép, okos beszéd volt, — felelte a hírlapíró — csak a jegyzeteim legelejéből egy pár szót nem tudok kibetűzni. Mit írjak oda?

— Irja oda, hogy „zugó helyeslés és éljenzés”, — felelte Lukácsy.

És másnap a lapban így jelent meg a dolog: „Ezután Lukácsy Lajos állott föl és így kezdte:

— Csak röviden akarok beszélni. (Zugó helyeslés és éljenzés.)”

(A konkurrensok.) Aradmegye egyik községéből írják nekünk:

Van a községben két kereskedő, akik halálos ellenségei egymásnak. A dologban az a komikus, hogy mindkettőt Kohnnak hívják. Az egyik Kohn elhatározta, hogy megmagyarosítja a nevét, mert nem akarja, hogy ugyanolyan neve legyen, mint annak, akit ő lelkéből gyűlöl. Ezt az elhatározását a konkurrensok közös jó barátja révén megtudta a másik Kohn is. Megkérdezte a jóbarátjától:

— Nem tudja, hogy mire magyarosítja a nevét az a betyár Kohn?

— Azt hiszem egy régi szép magyar nevet választ: *Kont-ra* magyarosítja a nevét.

— Ugy? Hát kijelentem, hogy én is megmagyarosítom a nevemet. Nem fog ki rajtam.

— És maga mire magyarosítja?

— Ha ő *Kont-ra* magyarosítja, én *Re-Kont-ra* változtatom.

(A szokás.) Egyik színész, akinek tréfái közszájon forognak, arról ismeretes, hogy szívesen kártyázik. Néhány nap óta azonban nem vett részt a rendes játszmákban, mert fiacskája beteg volt és otthon maradt. Amint ott üldögélt a kis beteg ágya mellett, a felesége reá szól:

— Kérlek, éppen itt az ideje ... adj be az orvos-ságból a fiucskának ... tizenkét cseppent ...

A színész vette az orvos-ságot, a kanalat és óvatosan cseppenteni kezdte, számolva így:

— Egy ... kettő ... négy ... hat ... hét ... nyolc kilenc ... tíz ... alsó ... felső ... király ... disznó ...

AZ ARADI KÖZLÖNY TELEFONSZÁMAI:

Szerkesztőség — — — — — 357

Kiadóhivatal éshirdetési osztály — 151

Meteor és egyéb rendszerű kályhákat Szakszerűen javít és a belső szerkezetet magas hőfokú chamotte kövekből ujonnan kiépíti jutányos árban 2813

Szilágyi és Társa-cég
Arad, Boros Beni-tér 15. sz. (Dengl-ház.)

Pénzt

1743

Jelzálog, amortisatio és váltó fedezetre földbirtokra és városi bérházakra legelőnyösebben közvetít

Szücs F. Vilmos
 Aladon, Karolins-uta 8. sz. saját ház a fiók posta mellett.

BŐRBAJOKAT,

bőrkiütéseket, daganatokat és sebeket, a melyek vérszegénységből erednek és nem akarnak gyógyulni, a

Scott-féle Emu sió

szüntet meg legjobban. A legtisztább alkatrészek, amelyek izletes módon könnyen emészthető krémmé egyesítettek a kiváló SCOTT-féle eljárás által, a 5741/5

SCOTT-féle EMULSIO-t

a legkiválóbbá tették és kétségbevonhatatlan hírnevet biztosítottak számára ezeknél a bajoknál.

Egy eredeti üveg ára 2 kor. 50 fillér. Kapható minden gyógytárban.

Az Emulsió vásárlásánál a SCOTT-féle módszer védjegyét — a halászt — kérjük figyelembe venni.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Budapesti áru- és értéktőzsze.

Távirati tudósítás.

Budapest, október 11

Készaru: Kínálat mérsékelt, vételkezd. gyenge, 30 ezer mm. 5—0 fillérrel magasabb.

Az árak 50 kilónként számítva:

	Déli zárlat	2 órai zárlat
Tengeri 1910. májusra	6.96—6.97	6.98—6.99
Buza 1909. októberre	14.42—14.43	14.43—14.44
Buza 1910. áprilisra	14.20—14.21	14.17—14.18
Rozs 1909. októberre	9.64—9.65	9.71—9.72
Zab 1909. októberre	7.63—7.64	7.64—7.65
Zab 1910. áprilisra	7.75—7.76	7.72—7.73
Rozs 1910. áprilisra	10.11—10.12	10.10—10.11

Zárul 5 órakor.

Oestrák hitelrészvény	664.25
Magyar hitelrészvény	769.50

A Temesvári Lloyd-Társulat terményosarnokának hivatalos árjegyzése.

Távirati tudósítás.

(Árak 50 kilogrammonként korona értékben.)

1909. október 11.

Buza (szokvány-minőség):

75 kilogrammos uj	13.30—13.35
76	13.45—13.50
77	13.55—13.60
78	13.65—13.75

Buza (Temesvári keresk. áru):

75 kilogrammos uj	13.10—13.20
Rozs uj	8.70—8.80
Arpa uj	6.40—6.50
Zab uj	6.60—6.70
Tengeri régi	7.30—7.35

Budapest kőbányai sertéskereskedelem.

— Október 11. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felüli súlyban — fillérig; közép páronként 400—400 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felüli súlyban 144—47 fillérig; fiatal közép páronként 240—290 kilogrammig terjedő súlyban 145—148 fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig.

Sertéselészám: október hó 9. napján volt készlet 28012 darab, október 10. napján felhajtott 444 darab, okt. 10. napján elszállított 444 darab, 3-5 október 11. napjára maradt készletben: 28.071 darab.

A hizott sertés üzlet irányzata élénk.

IDEGENEK ARADON.

— Október 11. —

Fehér Kereszt szálloda. Nemel István gazdaszt és neje Németség. — Mohtoris Áron gazdaszt Borosjenő. — Szántó Aladár utazó Budapest. — Henesey Iona magánzónő Szombathely. — Zsizsman Rezső zongoraművész Budapest. — Kalocs Károly utazó Budapest. — Hevesi Albert mérnök Szeged. — Stern Mór utazó Budapest. — Longfer Salamon utazó Zágráb. — Zimmer Bernát utazó Budapest. — Lozsich Béla m. kir. h. ezredes Lugos. — Grünvald Jakab utazó Pozsony. — Alvinczy Béla utazó Budapest. — Wittenberger Sándor igazgató Orményes. — Schvimtner Zsigmond utazó Budapest. — Dunkel József utazó Budapest.

Központi szálloda. Fülöp Jenő birtokos Keszteménés. — Edelman Izidor utazó Budapest. — Diener Pál utazó Budapest. — Ferenczik Odön főmérnök Bécs. — Fuchs Odön építész Budapest. — Urmány János birtokos Kolozsvár. — Takács Henrik utazó Budapest. — Molnár László utazó Budapest. — Bárh Károlyné kereskedőné és leánya Lugos.

Pannonia szálloda. Strausz Zsigmond kereskedő Bécs. — Felsenburg Manó könyvelő Szentés. — Erbenschutz Mór segédjegyző Szombathely. — Palos János gépszerező Budapest. — Philipp Alfréd magánhivatalnok Temesvár. — Stern Mór intéző Nádas. — Kaufman Lajos kereskedő Vinga. — Scheer Armin könyvelő Nagyhalom. — Lagerman Lajos hivatalnok Nagyvárad. — Fischer Antal kereskedő Apáti. — Iritz Henrik utazó Budapest. — Deák György gazdaszt Szépviz. — Katona Imre színművész Debrecen. — Auca Miklós könyvelő Buttyin. — Joszt Sándor utazó Budapest.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Kedd, 1909. évi október hó 12-én:

B) bérlet.

B) bérlet.

A bunda.

Tolvajkomédia 4 felvonásban Irta: Hauptmann Gerhard. Fordította: Sebők Zsigmond.

SZEMÉLYEK:

Werhahn	Del y Lajos.	Wolff Julian	Kesztler Ede.
Kröger	Várnay Jenő.	Adelheid	Zalay Margit
Fleischer	Ditrői Mór.	Leontin	Harmath J.
Motes	Kulcsár L.	Wulkov, hajós	Polgár S.
Motesné	Kun Irén.	Glassnag	Ajtai Ödön.
Wolffné	Benkőné.	Mitteldorf	Leóvey Leó.

Kezdete este 7 és fél órakor.

URANIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simenyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Műsor 1909 október 12-én, kedden:

1. A szép cigány. Humoros. — 2. Jephtha leánya. Bibliai dráma. — 3. Modern tanítás. Színes lát. anyosság. — 4. Vetélkedő irigyek. Humoros. — 5. A természet csodái. Látványosság. — 6. Édes menyasszony. Humoros. — 7. Cooek dr., az északi sark felfedezője.

Előadások délután 8 órától kezdve.

Október 13., 14. és 15-én:

A jövő háboruja

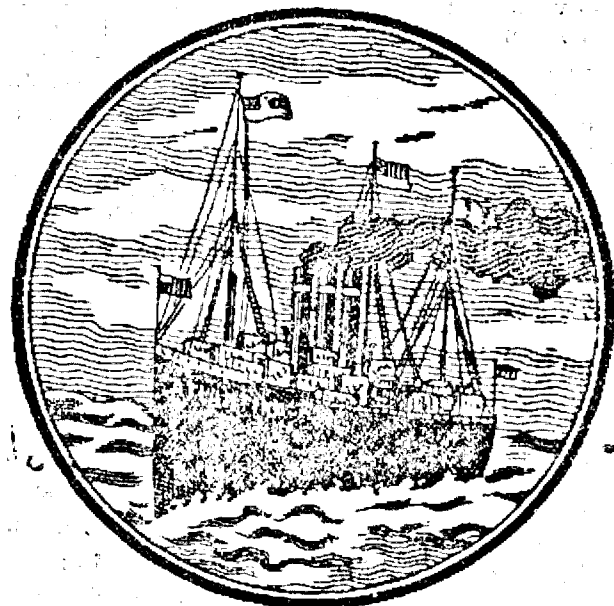
3 felvonásban. Irta: De Sgardelli Caeár

Az Idel grossmezerisi királygyakorlatok.

Az előadásra bármikor be lehet menni.

Az előadások alatt a cs. és kir. 33. gyalogezred zenekara játszik. — Cukrászda.

Városi és megyei telefon 609

Szájról-szájra jár a hír, hogy a

Tea-saison

— beálltával csakis az —

Atlantika

kávé és tea behozatalnál

fedezhetjük fűszer- és illatszer szagától mentes, tisztán kezelt

Tea és Rum

— szükségletünket —

Atlantika

kávé és tea behozatal

Arad Andrassy-tér 20. Fischer Eliz palota

SZULTÁNFORRÁS

A húgyhajtó és húgysavoldó vizek királya, bőr- és dús lithion-tartalmu ásványvíz.

Kiváló vegyi összetétel következtében sikerrel alkalmazható vese-, húgykő- és hólyagbajok eseteiben, valamint cukorbetegségeknel, csúzos bántalmaknál; továbbá a légző- és emésztőszervek hurutos bajainak gyógyítására

Igazgató: Budapest, IV. Fereoz József-rakpart 22. Kútkeszélség: EPERJES.

Főelarusítók Aradon: Dürr Gusztáv, a városházzal szemben, telefon 118. Nagy Farkas, telefon 268. Fejér Gyula, telefon 71. sz. 5751

Férfi öltöny szövetek

Double felöltőkre, Téli kabátokra, Mikádóra szövetek.

Tessék érdeklődni a kizárólagos posztógyári raktárban.

Leichner és Fleischer

Arad, Szabadság-tér 7. és Pécs.

Honi és angol gyártmányok. Nagy megtakarítás.

Szénüzletünket

jelentékenyen megnagyobbítva

Andrássy-tér 14. sz. Hermann-palotából

Boros Béni-tér 2. szám

áthelyeztük.

A közeledő fűtési időre bármily mennyiséget akár azonnali szállításra, akár előjegyzésre a fűtési időtartamára e hó folyamán

kedvezményes áron

eszközlünk s igen ajánljuk ezen önként nyújtott előnyt igénybe venni.

Becsés rendelményeit új irodánkban úgy mint eddig személyesen, levelező-lapon vagy

Telefon szám 139.

kérjük s jegyzünk figyelmes és gondos szolgáltatunkról biztosítva, kitünő tisztelettel

Kneffel Károly és fia

szénnagykereskedése

Boros Béni-tér 2.

Kneffel-ház.

1451

Keresztetik
expedíciónkba

egy jóírású leány.

3580—1909. tkv. sz.

Árverési hirdetményi kivonat.

Az ujaradi kir. járásbíróóság mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy az Ujarad és vidéki népbank végrehajthatónak Tuleszku Sandru Perszida végrehajtást szenvedő elleni 345 korona tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a temesvári kir. törvényszék (az ujaradi kir. járásbíróóság) területén lévő, a feregnyázi 422. számú tjkvben A. I. 1 sor (248—249.) hrsz alatt Tuleszku Sandru Perszida tulajdonául felvett ingatlanra a beadott utóajánlat folytán az ujabbi árverést 693 korona ezenel megállapított kikiáltási árbán elrendelte és hogy a fentebb megjelölt ingatlan 1909. évi november hó 17-ik napján délelőtt 10 órakor Feregnyáza községben megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul eladni nem fog.

Árverezni szándékozők tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át bánatpénzül készpénzben, vagy az 1881. LX. t.-c. 42. §-ában jelzett, árfolyammal számított és az 1881. november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyministeriumi rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-c. 170. §. értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Ujarad, 1909. évi október hó 4. napján.

Az ujaradi kir. járásbíróóság mint telekkönyvi hatóság.

Kövacsics,
kir. járásbíró.

3901

Csak akkor valódi, ha a háromszögű üveg a csalt szalaggal (sárga papíron vörös fekete nyomással van ellátva.

Mindeddig felülmulhatatlan!

A Maager W.-féle

valódi tisztított

Csukamájolaj

(hatóságilag védett kiadásban.)

sárga üvegenként 2 kor.
fehér " 3 kor.

Maager Vilmostól

Bécs. 3-99

1869. óta Ausztriába és Magyarországra általános bevezetve.

Tanárok és orvosok előszeretettel rendelik.

Kapható a legtöbb gyógyszerárban és drogueriában

Főlerakat és szétküldés Ausztria-Magyarország részére:

W. MAAGER, WIEN,
III/3., Heumarkt 3.

Utánzások törvényileg üldöztetnek.
Arad on kapható Gutori Földes Kelemennél.

Fontos lakatosok és kovácsok részére

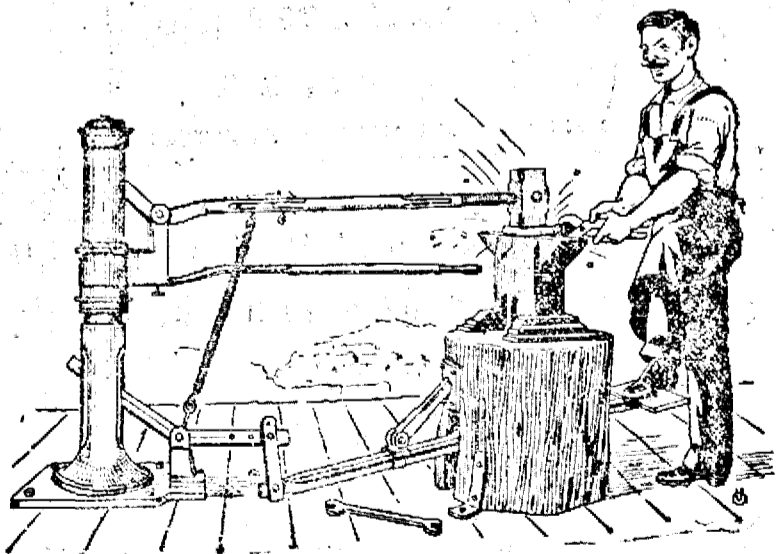
Schwatz és társa féle

szab. lábajtású pőrőly kalapács.

Egyedüli gyártók és elárusítók

Solymos Testvérek gépgyára

Arad, Kölcsey-utca 67.

Nagy megtakarítás időben és segéd munkásokban, aránylag olcsó beszerzés, minden műhelyben könnyen felhasználható.

Ezen kalapácsok gyártásunkban üzemből bármikor megtekinthetők.

Arjegyzék kimerítő leirással érdeklődőknek kívánatra megküldetnek.

3895

Tisztelettel: Solymos Testvérek.

AZ ALFÖLDI ELSŐ GAZDASÁGI VASUT
az Alföld legforgalmasabb vasutja!

Öt vármegye lakosságának ugyszólván nélkülözhetetlen közlekedési eszköze ez a vasut.

3904

Arad, Bihar, Békés, Csanád és Csongrád-megye gazdálkodó közönségének személyforgalma tulnyomó részben itt bonyolódik le.

Saját érdekében cselekszik tehát minden vállalat, iparos és kereskedő, ha ezen vasut

hirdetési vállalatát

igénybe veszi.

Bővebb felvilágosítással szolgál

Tevan Adolf,

az A. E. G. V. hirdetési vállalata Békés-csaba, Vasut-utca

és INGUSZ I. és FIA könyvkereskedése.

